

vestnik

Letnik XXVIII.

Celovec, petek, 26. januar 1973

Štev. 4 (1592)

Ob notah in formiranju strokovne komisije

Nerazumljivo zamudno, zoževalno in skrajno počasno reševanje našega vprašanja in zlasti poznani pogromi šovinističnih in neonacističnih sil proti našim pravicam lanske jeseni so nas prisilili, da smo se koroški Slovenci obrnili za pomoč na Jugoslavijo kot sopolisnisko državno pogodbo in kot zakonito varuhinjo interesov slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

Ta naš korak je privedel do tega, da se je pričela zanimati za naše vprašanje vsa svetovna javnost, predvsem pa je povzročil, da je vlada SFRJ 6. novembra 1972 poslala naši vladi posebno noto, ki se izčrpno in podrobno bavi z najbolj perečimi problemi naše narodnostne skupnosti in odločno zahteva dosledno izpolnitev določil državne pogodbe in zaščito slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji. Kdor noto natančno preuči, bo lahko ugotovil, da gre pri njej za resen in utemeljen prikaz nezadovoljivega reševanja mednar. določil v korist slovenske narodnosti, skupnosti in še posebej jesenskih dogodkov, ki so povzročili izredno zaskrbljenost jugoslov. vlade. Le-ta v noti na koncu izraža prepričanje, da bo naša vlada v dogovoru s slovensko in hrvaško narodnostno skupnostjo čimprej izboljšala njun položaj in prešla k popolnemu in doslednemu uresničevanju obveznosti, ki jih vsebuje člen 7, ker bi bila sicer kot sopolisniska državna pogodba in zakonita varuhinja interesov slovenske in hrvaške manjšine prisiljena, da se odloči „tudi za drugačne korake“.

„Odlaganje pri izpolnjevanju obveznosti do narodnostnih manjšin je danes nerazumljivo anahronizem“. Ta ugotovitev je v zvezi z vso tehtno vsebino note brez dvoma zelo neprijeten očitke naši državi, ki daje iznašanje v svojem odgovoru, da „zvezna vlada sodi, da je bistveno pretežno trenutnih čustev usmeriti pogled v prihodnost“, zgolj značaj obrambe in diplomatsko izražene priznanja pravilnosti teh očitkov, ki jih neuspešno zavrača zgolj s formalističnimi prijemi, češ da je „izključna stvar pristojnih avstrijskih oblasti, ali dogodki v Avstriji po avstrijski ureditvi pomenijo protistavne akcije ali ne in da obžaluje, da je jugoslovanska stran v uradni noti avstrijske državljanke popolnoma obdolžila zaradi šovinizma in neonacizma“.

Torej indirektno le prizna, da avstrijski državljani niso bili sicer niso šovinistično in neonacistično usmerjeni, pač pa določene sile med njimi. Več pa tudi jugoslovanska nota ni trdila. Očitno pa je vzrok take interpretacije jugoslovanske note le ta, da ni treba zavzeti stališča k stvarnim in utemeljenim trditvam glede nezadovoljivega reševanja manjšinskega vprašanja. Na te avstrijske note sploh ne odgovarja, zaradi česar Jugoslavija pripravlja novo noto, kakor je povedal govornik jugoslovanskega zunanjega ministrstva Milan Zupan.

Po drugi strani pa Avstrija le prizna, da vprašanje naše narodnostne skupnosti še niso rešena v smislu določil državne pogodbe, ko predlaga njihovo rešitev z vzajemnimi stiki med sosednjimi državama. S tem ne prizna le nezadovoljive rešitve vprašanja člena 7, temveč prvič v zgodovini celo v uradnem dokumentu, da vprašanje člena 7 ni zgolj notranje-politično vprašanje, marveč tudi zunanje-politično. S tem predlogom pa je naša država hkrati svoj za prvi trenutek prepričala, da bi se naše vprašanje sprožilo pred OZN.

To je avstrijski tisk s posebnim zadovoljstvom zabeležil. Zakaj tak

Gre za naše pravice

Nevarni izbruh in stopnjevanje nemškega nacionalizma v zvezi z dvojezičnimi napisi in popolno nerazumevanje velikega dela avstrijske javnosti za naše pravice so privedli do razmer, ko smo upravičeno zaskrbljeni za nadaljnjo usodo slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

V tem resnem trenutku Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev sklicujeta za ponedeljek 29. januarja ob 20. uri v celovski Delavski zbornici (dvorana I)

zbor odbornikov in krajevnih zaupnikov vseh narodnih organizacij koroških Slovencev

Gre za naše pravice! Gre za usodo našega ljudstva! Zato pridite na zborovanje vsi, da podprete naše narodne zahteve in tozadevno prizadevanje obeh osrednjih organizacij.

Celovec, dne 24. 1. 1973.

Zveza slovenskih organizacij
na Koroškem

Narodni svet
koroških Slovencev

Zakaj se Avstrija boji internacionalizacije vprašanja koroških Slovencev

Predstavniki zveznega sekretariata za zunanje zadeve SFR Jugoslavije Milan Zupan je na tiskovni konferenci prejšnji teden izjavil, da odgovori avstrijske vlade na jugoslovanski memorandum o prihodnosti teroristične skupine na jugoslovansko ozemlje ter na noto o položaju slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji v Beogradu proučuje. Dodal je, da je jugoslovanski odgovor na avstrijski memorandum in noto „v pripravi“.

Na vprašanje v zvezi z izjavo avstrijskega zunanjega ministra Kirchschlägerja, da želi avstrijska vlada v Jugoslavijo rešiti problem manjšin, pa je Zupan izjavil: „Jugoslavija je zmeraj sodila in sodi še danes, da je zaželeno dvostransko reševanje spornih vprašanj s sosednjimi državami, seveda s pogojem, da to zagotavlja obojestransko sprejemljive rešitve. Toda za dobre slike med državama je nujno, da se položaj in pravice slovenske in hrvaške narodne manjšine v Avstriji rešijo na podlagi do-

sledne uveljavitve 7. člena državne pogodbe in neposredno med avstrijsko vlado ter izbranimi predstavniki slovenske in hrvaške narodne manjšine.“

Ta izjava je nedvoumna in razumljiva za vsakogar, ki jo hoče razumeti, ki torej ni politični analfabet ali pa — kakor smo doživeli v Avstriji — skrajno zloben. Kar je iz te izjave napravil avstrijski tisk, namreč ni mogoče tolmačiti drugače kot višek zlobe. Zmagoslavno je zapisal, da se Jugoslavija odpušča internacionalizaciji vprašanja, nekateri pa so šli celo tako daleč, da so koroškim Slovincem že kar zagrozili, da se bodo morali zdaj ukloniti, ko jih je Beograd pustil na cedilu. Res klasičen primer zlobnega podtikavanja in zavijanja dejstev.

Toda za vsem tem se skriva tudi še nekaj drugega — očiten strah pred internacionalizacijo vprašanja koroških Slovencev. Avstrija se dobro zaveda, da njena vest ni čista. Dobro vedo, da pred mednarodnim

forumom ne bodo mogli operirati s frazami, ko pa so dejstva vse preveč zgovorna in prepričljiva. Ne bodo mogli zatajiti dogodkov lanske jeseni, ne bodo mogli prikriti resnice o tem, da so šovinistični in nacistični elementi s svojimi nahujskanimi pomočniki brutalno nastopili proti pravicam Slovencev, medtem ko oblasti niso mogle in niso hotele preprečiti profizikalne dejavnosti ter poskrbeti za spoštovanje zakonov.

To so dejstva, ki obtožujejo in na katere Avstrija ne bo mogla vedno odgovarjati z malom, ki priča o brezprimerni prepotenci. Ne bo mogla samo frazariti o pripravljenosti na bilateralno reševanje, marveč bo to pripravljenost morala pokazati tudi v dejanjih — vendar ne tako, da bo reševanje spet prepuščala tistim krogom, ki so

že pol stoletja uspešno preprečevali sleherno pravično rešitev manjšinskih vprašanj, marveč v pogajanjih s prizadeto manjšino, ki edina more pravilno oceniti, kako in kdaj je manjšinsko vprašanje zadovoljivo rešeno.

Svoja pripravljenost za taka pogajanja smo koroški Slovenci izpričali v vseh 17 letih po podpisu državne pogodbe ter posredovali vladi tudi konkretne in utemeljene predloge k vsem konkretnim vprašanjem. Če nas je dosledno neupoštevanje teh predlogov in brezmejno zavlačevanje reševanja naših problemov prisililo, da se v trenutku, ko je prišlo do nove eskalacije nemškega nacionalizma, obrnemo za podporo na matični narod in na mednarodno javnost, potem nam tega koraka nihče ne more zameriti. Zlasti pa nam tega ne morejo očitati tisti, ki s svojo dolgotrajno profilslovensko dejavnostjo nosijo glavno krivdo, da je prišlo do današnjega stanja.

Končno mir v Vietnamu

Jutri bodo zunanji ministri Amerike, Severnega ter Južnega Vietnama in predstavnik južnovietnamskega narodnoosvobodilnega gibanja v Parizu podpisali sporazum o ukinitvi sovražnosti v Vietnamu. Po dolgih letih krvave in doslej morda najbolj umazane vojne bo končno utihnilo orožje in začelo se bo obdobje dolgotrajnih pogajanj, ki naj bi privedla do končne pomiritve in miroljubne rešitve perečih problemov na indokitajskem področju.

Do premirja v Vietnamu seveda ni prišlo zaradi tega, ker bi bili ameriški voditelji nenadoma odkrili svojo miroljubnost. Ne. Do tega, da so končno le pristali na sporazum, jih je prisilil odpor proti umazani vojni in proti strašnim zločinom ameriških vojakov na vietnamskem bojišču, ki je v zadnjem času zajel ves svet.

Posebno v zadnjih tednih in celo zadnjih dneh je val protestov proti ameriški vojskovanju in krutemu bombardiranju v Vietnamu dosegal višek. Prejšnji teden je ta val zajel tudi Avstrijo in je prišlo do protestnih pohodov v vseh zveznih deželah. Povsod so udeleženci ne glede na strankarsko ali svetovnonazorno pripadnost obsojali zločinsko početje ameriškega imperializma v Indokini ter izrazili svojo solidarnost „z indokitajskimi ljudstvi, ki so vzgled vsem zatiranim narodom sveta“, kakor je bilo n. pr. rečeno v letaku, s katerim je tudi Klub slovenskih študentov na Dunaju pozival svoje člane, da se udeležijo demonstracije proti vojni v Vietnamu.

Ta široki, ves svet obsegajoči val protestov je gotovo bistveno prispeval k temu, da je končno le prišlo do sporazuma o premirju. Odločnost vsega demokratičnega človeštva, da se upre umazani imperialistični vojni, pa bo tudi v bodoče jamstvo, da bo v Indokini — tako pa tudi v drugih delih sveta — prišlo do pravičnih rešitev, ki bodo zagotavljale svobodo in neodvisnost narodov, s tem pa tudi resničen in trajen mir v svetu.

Premirje, ki je bilo sedaj doseženo, pomeni prvi veliki uspeh vietnamskega ljudstva v njegovem junaškem boju za to, da lahko samo odloča o svoji usodi. V tem boju je doprineslo velikanske žrtve, ki naj bi bile vsemu človeštvu resen opomin, da miru ni mogoče graditi na politiki sile, marveč edinole na načelih enakopravnosti in sožitja med narodi.

Dr. Franci Zwitter

Jugoslovanska nota avstrijski vladi:

Izpolnjevanje člena 7 državne pogodbe je mednarodna obveznost avstrijske države

Zvezni sekretariat za zunanje zadeve SFRJ izraža spoštovanje veleposlaništvu republike Avstrije in si šteje v čast prositi veleposlaništvo, da avstrijski vladi posreduje naslednje:

Vlada SFRJ izredno pozorno spremlja dogodke na Koroškem, ko šovinistične in neonacistične sile ovirajo avstrijsko vlado, da bi uresničila zakon o uvedbi dvojezičnih napisov v 205 koroških krajih. Organizirana dejavnost teh sil, ki je prešla v tako nasilne oblike in intenzivnost, je bila že od vsega začetka protislovenske in protijugoslovanske narave. Nasprotniki dvojezičnih napisov so prevzeli pobudo v svoje roke in se po odstranitvi tabel z dvojezičnimi napisi lotili akcije, da bi jih likvidirali tudi v političnem pogledu. Ob teh protustavnih akcijah moramo ugotoviti, da so imeli pristojni organi pasivno vlogo in da se niso odločili za potrebne učinkovite ukrepe.

Tak razplet dogodkov je neposredno ogrozil interese in pravice slovenske narodnostne manjšine na Koroškem in izzval resne motnje v doslej dobrih sosedskih in prijateljskih stikih med SFRJ in Avstrijo. Vlada SFRJ zato vnovič izraža avstrijski vladi svojo izredno zaskrbljenost.

Opozoriti moramo, da je Avstrija z državno pogodbo o ustanovitvi neodvisne in demokratske republike — pogodba je začela veljati že leta 1955 — prevzela povsem natančno določene obveznosti glede zaščite slovenske in hrvaške narodnostne manjšine oziroma zagotovitve pogojev za njihov vsestranski etnični, gospodarski in kulturni razvoj. Odtlej je preteklo 17 let, a avstrijske vlade niso izpolnile svojih obveznosti, čeprav so se v tem času zelo zavemale za zaščito pravic svoje narodnostne manjšine na Južnem Tirolskem.

To kaže, da je Avstrija zelo dobro poznala manjšinske probleme, a da je pokazala premalo dobre volje, da bi ta vprašanja enako obravnavali, kadar je šlo za slovensko in hrvaško narodnostno manjšino.

Vlada SFRJ želi ponovno opozoriti avstrijsko vlado, da je po podpisu državne pogodbe sledilo več uradnih ukrepov, ki so resno prizadeli interese slovenske in hrvaške manjšine. Tako so leta 1957 ustanovili Kärntner Heimatdienst, kar je v bistvu pomenilo obnovljeno dejavnost tistih nacionalističnih in neonacističnih sil, ki so bile aktivne v prepovedanem Heimatbundu. Vindičarji so postali uradna kategorija koroškega prebivalstva, ki so jo pri popisu prebivalstva posebej obravnavali v škodo slovenske manjšine, a popisi so potekali v takih razmerah in na način, ki je manjšino prizadel. Leta 1958 so ukinili obvezno dvojezično šolstvo, ki ga je na Južnem Koroškem uvedla časna koroška vlada leta 1945. Ukinili so slovenski jezik v šestih izmed devetih sodnih okrajev, kjer so slovenščino uporabljali kot uradni jezik. Med številnimi pogovori slovenskih organizacij na Koroškem so opozorili, da uresničujejo določila 7. člena državne pogodbe in druge določbe v korist manjšine zelo počasi, nedosledno in restriktivno.

Na vsa ta dejstva je vlada SFRJ avstrijsko vlado večkrat opozorila, še posebej v svoji noti št. 526/59, izdano 17. marca 1959, in zahtevala, da dosledno uresničuje določila državne pogodbe.

Odlašanje pri izpolnjevanju obveznosti do narodnostnih manjšin je danes nerazumljiv anahronizem. V času, ko so pozitivni tokovi v Evropi ustvarili pogoje za pripravljalni sestanek na konferenco o evropski varnosti in sodelovanju, ne morejo akcije šovinističnih in neonacističnih sil ter premalo odločno nasprotovanje taki dejavnosti utrditi zaupanja v dobro voljo Avstrije, da želi skupaj z drugimi evropskimi državami sodelovati pri krepljenju miru in varnosti in poglobljanju medsebojnega sodelovanja.

Pokazalo se je, da je neizpolnjevanje obveznosti do hrvaške in slovenske manjšine izzvalo negativen razvoj, v katerem so šovi-

nistične in neonacistične sile ustvarjale ozračje popolne netolerance. Te sile še vedno vodijo intenzivno kampanjo ter pritiskajo na manjšino, poskušajo zbuditi dvome o poštenosti koroških Slovencev, izzivajo nered, fizično napadajo pripadnike manjšine, oskrinjajo parizanske grobove, odstranjujejo dvojezične napise, pritiskajo na starše, naj ne vpisujejo otrok k slovenskemu pouku, skušajo izsiliti ugotavljanje manjšine in podobno.

Ni mogoče pozabiti in prezreti pravega pomena izjave organizacije Kärntner Heimatdienst za glasilo „Ruf der Heimat“ leta 1970, da bo zavlada mir na Koroškem šele tedaj, kadar tam ne bo več ene izmed dveh narodnostnih skupin. Pozivi v tisku, naj bi odstranili dvojezične napise in 15. oktobra 1972 v Celovcu organizirali demonstracije,

rovali etnično naravo narodnostnih manjšin in ustvariti razmere za njihov vsestranski razvoj v polnem interesu medsebojnega sodelovanja. Vlada SFRJ je med letošnjimi srečanji z avstrijskimi državniki z zadovoljstvom ugotovila, da se avstrijska vlada zaveda, da je treba urediti to vprašanje, in da je pokazala pripravljenost nenehno poglobljati in podpirati interese in razvoj manjšin.

Vlada SFRJ je pozitivno reagirala na sprejetje zakona o uvedbi dvojezičnih krajevnih napisov, kot na korak k naglejšemu in doslednejšemu izpolnjevanju obveznosti iz 7. člena državne pogodbe, čeprav zakon le deloma izpolnjuje določila 3. odstavka 7. člena.

To okrnjenje se ne nanaša zgolj na uvažanje dvojezičnih napisov le v 205 krajih in vaseh, temveč tudi na omejevanje dvojezičnih napisov zgolj na table krajev in smerokaze, upoštevanje pri tem popis prebivalstva iz leta 1961, kar je za manjšino nesprejemljivo, in na podlagi 20-odstotnega cenzusa pri določanju krajev, ki naj bi jih zakon zajel, kar ni v skladu s teritorialnim načelom, ki ga omenja navedeni člen državne pogodbe.

Kljub temu pa so zakon ostro napadle šovinistične in neonacistične sile na Koroškem, kar le potrjuje potrebo, da mora avstrijska vlada brez kakršnegakoli odlašanja najodločneje ukrepati in zagotoviti uresničevanje tega zakona. Vlada SFRJ želi, da bi avstrijska vlada uvidela pomembnost opozorila, da bi lahko kakršnakoli morebitna revizija zakona o uvedbi dvojezičnih napisov krajev v škodo manjšine oziroma kratenje take pravice vplivalo, da bi bila vsa dosedanja prizadevanja za ureditev vprašanja slovenske in hrvaške narodnostne manjšine zaman. Tako bi tudi vse tisto, kar je vlada zveznega kanclerja Kreiskega doslej storila v korist manjšin, ostalo brez pomena.

Vlada SFRJ je imela že večkrat priložnost izraziti svoje zanimanje in željo, da bi se poglobljali dobri sosedski in prijateljski stiki z Avstrijo. Vlada SFRJ je prepričana, da so dobri in prijateljski stiki z Jugoslavijo tudi v interesu Avstrije. Ob srečanjih med jugoslovanskimi in avstrijskimi državniki se je vselej potrdila taka obojestranska želja. A ugotoviti je treba, da dogodki na Koroškem ogrožajo tako usmerjenost in da vse bolj negativno vplivajo na jugoslovansko-avstrijske stike nasploh.

Vlada SFRJ je prepričana, da si tudi avstrijska vlada želi, da bi se dobri sosedski stiki nadaljevali in nenehno poglobljali, zato pričakuje, da bo avstrijska vlada brez odlašanja odločno ukrepala in ustavila nacionalistično kampanjo, onemogočila dejavnost organizacij, ki netižno narodnostno nestrpnost, in da bo vztrajala pri doslednem uresničevanju zakona o dvojezičnih napisih. Vlada SFRJ tudi pričakuje, da bo avstrijska vlada v dogovoru s slovensko in hrvaško narodnostno manjšino čimprej izboljšala njun položaj in prešla k popolnemu in doslednemu uresničevanju obveznosti, navedenih v 7. členu državne pogodbe in drugih mednarodnih dokumentih. Vlada poudarja, da so zahteve za določitev manjšin povsem v nasprotju z državno pogodbo.

Vlada SFRJ pri tem opozarja, da je izpolnjevanje teh določb državne pogodbe mednarodna obveznost avstrijske države.

A če se bodo sedanje razmere na Koroškem nadaljevale, in če bodo ukrepi, s katerimi naj bi te dogodke premostili, brez uspeha, bo vlada SFRJ prisiljena, kot podpisnica državne pogodbe o ustanovitvi neodvisne in demokratske Avstrije ter zakonita varuhinja interesov slovenske in hrvaške narodnostne manjšine, odločiti se tudi za drugačne korake, s katerimi naj bi uveljavili manjšinske pravice, vštevši tudi posredovanje mednarodnih forumov.

Zvezni sekretariat za zunanje zadeve tudi ob tej priložnosti izraža veleposlaništvu republike Avstrije svoje izredno spoštovanje.

O avstrijskem odgovoru in dobri volji

Po dobrih dveh mesecih je prispel odgovor avstrijske vlade na jugoslovansko noto z dne 6. novembra 1972 ob protislovenski in protijugoslovanski gonji na Koroškem. Ze sredi decembra je kancler Kreisky pojasnjeval zadržanost odgovora s tem, da našo noto skrbno proučujejo in da hočejo nanjo temeljito odgovoriti. Avstrijski odgovor je torej natančno domišljen. En sam članek ga ne more izčrpnno komentirati, zato se to pisanje omejuje predvsem na tisto, kar avstrijska vlada piše v zvezi z razmerami, ki v njih živita slovenska in hrvaška manjšina v Avstriji; tistega, kar zadeva odnose med Avstrijo in Jugoslavijo, se bo le dotaknilo.

Zagotovila avstrijske vlade o trdni želji po dobrem razumevanju in sodelovanju z vsemi sosedji, posebno še z Jugoslavijo so seveda dobrodošla. Sosedje smo in stara resnica je, da si sosedja ne moreš izbirati, ampak se moraš truditi, da bi s tistim, ki ti je usojen, živel v dobrem razmerju, če ne, bosta trpela oba. Se več. Zavedamo se, da je del našega naroda zgodovina določila, da živi onstran državne meje v Avstriji, da bo tam tudi ostal. Po tem delu našega naroda smo torej z Avstriji sosedje tudi brez vmesne državne meje. To je razlog več, da si želimo razmerja, ki ne bi povzročala nevarnosti, ki nujno morajo najbolj boleče prizadeti ravno slovenski živelj na avstrijskem Koroškem. Prepričani smo, da bo nekoč napočil čas, ko to sosedstvo ne bo le neogibno dejstvo, ampak tudi vir zadovoljstva. Kdaj bo to postalo resnica, seveda ni odvisno samo od nas. A tudi kadar terjamo svojo pravico, mislimo na tisti čas.

Ni problematično tisto, kar pravi avstrijska nota o vodilih politike vlade republike Avstrije do vseh svojih državljanov, vključno do etničnih manjšin. V tem odstavku najdemo lepo izražena dobra spoznanja o tem, da so manjšine v posebnem „manjšinskem“ položaju, zaradi katerega ne zadostuje samo državljanska enakopravnost, ampak je treba oblikovati razmere, ki bodo manjšini omogočile kulturni, etnični in gospodarski razvoj, neustensje udeležbo na družbenem, razvoju, če potrebno, tudi ob posebni politični podpori vlade. Tudi pravilo, da je odprte probleme najbolje urejati v neposrednem stiku s predstavniki manjšine, je koristno. Problematična so dejanja Avstrije na tem področju, ki jih nota omenja, še bolj je problematično to, da nota ne odgovarja na nekatera bistvena vprašanja, ki jih je postavila jugoslovanska stran.

Avstrijska vlada navaja, da je „z odobravanjem vzela na znanje“ sklep o ustanovitvi komisije izvedencev. Ze sama formulacija tega sporočila kaže, da gre za pomanjkljivost pravne zasidranosti te komisije, glede katere niker niti ni rečeno, da bi predstavniki manjšine v njej morali biti zastopani in da bi njeni predlogi morali biti oblikovani v soglasju z njimi. Okoliščina, da je kot njena naloga označeno le oblikovanje izvedenskih mnenj o vprašanjih, ki nastajajo od 3. odst. čl. 7 pa dokazuje, da gre za komisijo, ki je priložnostna in ki bi obravnavala en sam del celotne problematike manjšinske zaščite, verjetno celo le politični problem, ki je nastal, ko so protidemokratske sile z odkritim nasiljem preprečile izvedbo zakona o dvojezičnih krajevnih napisih. Medtem smo že izvedeli, da sta obe osrednji slovenski organizaciji udeležbo odklonili, ker je ljudska stranka dodatno (kar pomeni, da krog udeležencev ni bil vnaprej določen in se ga da poljudno raztegovati) kot svojega predstavnika imenovala predsednika „Bund der Kärntner Windschen“ in podpredsednika Heimatdiensta dr. V. Einspielerja. Udeležba predstavnika organizacij, ki delujejo proti obstoju manjšine, preprečuje, da bi takšna komisija uspešno oblikovala predloge v korist manjšinske zaščite. Sporočilo o nameravani ustanovitvi komisije torej ne pomeni ustreznega odgovora na precizno opozorilo v noti jugoslovanske vlade, da je nujno, da Avstrija nemudoma izvede že sprejeti zakon o napisih in še posebej, da bi vsaka revizija tega zakona na škodo manjšine razvednotila vse dozdajšnje napore.

Poseben odstavek avstrijske note je namenjen temu, da bi ovrgel kritiko jugoslovanske vlade o načinu izvajanja obveznosti, ki jih je Avstrija z državno pogodbo prevzela za zaščito slovenske in hrvaške manjšine. Avstrijska nota zavrača ugotovitev, da te obveznosti tudi po 17 letih niso izpolnjene, popolnoma pa se izogne odgovoru na ugotovitev, da so uradni ukrepi, sprejeti po podpisu državne pogodbe, celo resno prizadeli interese manjšine, to je, da so odpravili bistvene pravice, ki so slovenski

(Dalje na 7. strani)

Izpovedna moč Linhartovega „Matička“

nam je lahko še danes v zgled in spodbudo

Konec prihodnjega tedna bo gostovalo pri nas Slovensko narodno gledališče iz Maribora, ki bo uprizorilo v treh krajih južne Koroške Linhartovo komedijo „Ta veseli dan ali Matiček se ženi“. Mariborski gledališčniki bodo tokrat prišli k nam s komedom, ki velja za prvo slovensko izvirno komedijo. Predstavili nam bodo avtorja Antona Tomaža Linharta, ki sodi med tiste razsvetljene, zredno razgledane in izobražene Slovence, ki so že v osemnajstem stoletju razmišljali o tem — in v tem smislu tudi delali — da bi slovenščino, katera je takrat veljala le za jezik kmetov, spravili na oder in jo usposobili kot jezik kulturnega naroda, da bi se tudi Slovenci pomerili z drugimi omikanimi narodi v kulturni tekmi.

Svojega „Matička“ je Linhart priredil po najrevolucionarnejšem delu v svej tedanji svetovni dramatik, po francoski veseligrigi Pierra Augustina Carrona de Beaumarchaisa „La folle journée ou le mariage de Figaro“. Vendar pa to ni bila le priredba tujega komada, marveč ga je Linhart povsem presadil v

slovensko okolje. Prenos dejanja s Španskega v popolnoma slovenske razmere, predelava oseb v ljudi, kakršne je bilo takrat srečati povsod po graščinah na Slovenskem, zgoštevitev dejanja, uporaba živega ljudskega jezika, vpletanje zabavljic in kritike na razmere, kakršne so vladale takrat na Slovenskem — vse to so vrednote, ki dajejo Linhartovi komediji pečat izvirnosti.

Ob prenosu na domača tla je poglobljena socialna revolucionarna misel izvirnika sicer precej izgubila svojo ost, zato pa je tembolj prišlo do izraza domače življenje, ki se kaže v takratnih nasprotjih med gradom in vasjo, med gospodo in podložniki. Matiček je v igri nosilec ljudskih teženj zoper samovoljo gospode in za njim stoji slovensko podložniško ljudstvo. Moč Linhartove igre ni predvsem v socialni revolucionarnosti, kot je to pri vzorniku Beaumarchaisovem Figaru, temveč v nravni premoči, nepokvarjenosti in nadarjenosti glavnega junaka, s čimer je hotel Linhart poudariti premoč npravstveno zdravega kmečkega človeka nad npravstveno propadajočo gospodo.

Matiček je živ in resničen predstavnik slovenskega ljudstva, ki je v njem spregovorilo svoje mnenje

o gospodi. Pri tem moramo seveda pomisliti tudi naslednje: Danes nas ta igra nedvomno zabava, toda v času, ko je bila napisana, je nepokorščina poslov napram gospodi veljala za nezaslišano predrznost, za greh, k je obremenjeval kristjano dušo, gospodarju pa dajal pravico, da da grešnika pretepsli in ga celo vreči v ječo. Vsa gloriola vzvišenosti, s kakršno se je rada ponašala žlahtna gospoda proti podložnikom, se v igri izkaže za lažno. Kako so morale takrat učinkovati Matičkove besede, besede preprostega lakaja, na baronov naslov: „Ali je kaj boljši kakor jaz? ... Vzem mu denarje, žlahtno, ime, potegni mu dol to prazno odejo in poslavi ga tja, kakor je človek sam na sebi, tak ne bo vreden, da bi on meni služil ...“. Nam se te besede ne zdijo nič posebnega, toda v tedanjih časih so bile predrzna obtožba vladajočih.

Linhart pa v svojem „Matičku“ opozarja tudi na krivico, ki je — svaj pri nas na Koroškem — še danes veljavna: da naš človek pred sodiščem nima pravice in možnosti, da bi uporabljal svoj materni jezik. Besede Matička pred sodiščem so naperjene zoper raznarodovanje, zoper predpise, ki slovenskemu človeku kratijo enakopravnost. Tukaj je branil Linhart eno najosnovnejših človeških pravic, pravico, da vsak narod in vsak človek goji svoj jezik in se upira raznarodovanju.

Danes občudujemo Linhartov pogum, da se je že ob svojem času upal svojim nasprotnikom tako odločno povedati resnico v obraz. Ob tem, ko ga občudujemo, pa nam je lahko v zgled in spodbudo.

Kratka vsebina „Matička“

Baron Naletel zapeljuje Nežko, služkinjo svoje žene, svojo ženo pa muči z neutemeljeno ljubosumnostjo. Vse to zve Matiček, baronov služabnik, Nežkin ženin. Matiček zasnuje svečano ceremonijo zaroke z Nežko, obenem pa se dogovori z baronico in Nežko, kako bodo speljali barona. Po dogovoru med Nežko in gospo naj bi se baron sestal na vrtu s svojo ženo, preoblečeno v Nežko, Matiček pa z Nežko, preoblečeno v gospo. Medtem na graščinskem sodišču gospoda z baronom na čelu obtožuje Matička, ker si je nekoč sposodil od neke gospe denar, zdaj pa jo mora zaradi tega poročiti. Na koncu pravde se izkaže, da je bila ta ženska v resnici Matičkova mati, oče pa eden izmed pisarjev na gradu. Zvečer se vse zaplete na vrtu. Na ljubzenskem sestanku dvori baron Nežki, ki pa je v resnici njegova v Nežko preoblečena žena, medtem ko Matiček dvori svoji zaročenki, ki jo preoblečena v gospo. Zato se hoče baron nad njim maščevati, a se le osmešil in Nežka je končno samo Matičkova.

Ob tej osrednji vsebini gledalce navdušujejo še študent Tonček, županova hči Jerica, pisarji in sodniki na gradu, vrtnar Jaka in drugi kmetiški fantje in dekleta. Mariborska uprizoritev „Matička“ je doživela lep uspeh na Borštnikovem srečanju leta 1971, saj so bili nagradjeni režiser Voja Soldatovič ter igralca Arnold Tovernik in Peter Ternovšek.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU

bo na povabilo obeh osrednjih kulturnih organizacij koroških Slovencev gostovalo s komedijo Antona Tomaža Linharta

ta veseli dan ali matiček se ženi

v soboto 3. februarja ob 19.30 uri v dvorani pri Šoštariju v Globasnici;

v nedeljo 4. februarja ob 14.00 uri v kinodvorani v Borovljah, ob 19.00 uri v farni dvorani v Št. Jakobu v Rožu

Na predstave vabila

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA

UMETNIŠKI JUBILEJ opernega prvaka Danila Merlaka

Znani slovenski operni pevec, basist Danilo Merlak, ki smo ga ob gostovanjih ljubljanske Opere občudovali tudi v Celovcu, je prejšnji teden obhajal 25-letnico svojega umetniškega dela.

Danilo Merlak spada med ožji krog tistih slovenskih pevcev, ki so slovensko operno umetnost dvignili na evropsko raven. Svojo pot opernega solista je začel leta 1947 v svojem rodnem mestu Trstu, potem je bil leto dni v Splitu, svoje umetniško zrelost pa je dosegel na mariborski operi, medtem ko od leta 1952 neprekinjeno deluje na ljubljanski operi. V 25 letih svojega umetniškega delovanja je Merlak odpel na odru nič manj kot 72 basovskih vlog. Poleg tega je z uspehom nastopil na raznih tekmovanjih ter se uspešno uveljavil tudi na koncertih. Za svoj jubilejni nastop pa si je Da-

nilo Merlak izbral vlogo don Kihota v istoimenski Massenietovi operi.

Po poteh glasbene umetnosti stopa tudi njegova hčerka, pianistka Neva Merlak-Corrado. V Celovcu smo jo spoznali lani decembra, ko je v okviru 4. Koroških kulturnih dni priredila koncert v Domu glasbe. Izvajala je bogat spored domačih in tujih avtorjev, med drugim skladbe Griega, Debussyja, Kogojca, Merkuja in Gershwina. S svojim nastopom je navdušila poslušalce in bila tudi v nemškem tisku deležna izredno pohvalne kritike.

Tudi Neva Merlak-Corrado se je — kakor njen oče — s svojim umetniškim udejstvovanjem uveljavila ne le doma, marveč tudi v tujini. Nastopila je že v vseh večjih mestih Italije in Jugoslavije, od leta 1968 pa deluje kot glasbeni pedagog na Glasbeni Matici v Trstu.

„Kako kaj, gospa? Slabi ste videli. Usoda nama ni naklonjena. Vaša hči ne uboga ne vas ne mene.“

Ponudil je ženi stol in jo radovedno gledal.

„Kaj morem jaz za to? Dovolj stara je, da odgovarja sama zase,“ je dejala gospa Bergel, shujšana, živčno utrujena in razrvana.

Major Wolf pa je zagrozil:

„Sedaj bom moral uporabiti silo!“

„Kakor hočete, gospod major,“ je ravnodušno odgovorila.

„Gospa, jutri odpotujete v taborišče. Tam boste ostali, dokler se ne vrne hči. Zdaj boste napisali Ani še eno, in to zadnje pismo. Če se ne bo vrnila živa, se bo mrtva!“

Presenetila ga je z upornostjo. Že nekoliko osivela ga je gledala, ne da bi trenila z očmi, in zazdelo se mu je, da so te oči nekako tako trmaste in uporne kot Melitine. Zato je ponovil.

„Tu imate pero in papir, jaz vam bom pa narekoval: Gospa Bergel ni vedela, od kod je vzela toliko moči, da je odgovorila:

„Ne trudite se, gospod major. Nič več ne bom pisala. Kdo ve, kakšno usodo bi s tem pripravila svoji hčerki. Ubijte me, če hočete. Hčerki pa naj živita tako, kot sta si sami izbrali.“

Wolf je jezno stisnil ustnice. „Ne vem, kako dolgo boste tega prepričanja. Svetujem vam, da se spametujete, dovolj let imate. Obveščeni smo, da govorite v jetnišnici grozne stvari in nas izzivate. Na srečo vas imajo ljudje za vrinjenko. Ne zanašajte se na nemško kri. Vaša se je povsem razvodenela. Poveljnik teh zaporov bo čez nekaj dni izgubil glavo. Se vi primerjate z njim? Mi ne poznamo šale!“

Gospa Bergel je molčala in kljubovalno gledala skozi

rešetke na pokrajino, ki se je leskelala v luči poletnega sonca.

„Opozarjam vas. Počakal bom dva dni. Sicer boste s svojo Irmo pogubili hčer.“

„Odločila sem se, gospod major. Prepuščam jo njeni lastni volji in usodi.“

Wolf je poklical stražarje in odpeljali so jo v samico.

Znašla se je v celici smrti. Težka vrata so se zapahnila za njo in obstala je zravnana ob steni, kjer je skozi rešetke

STONE SVETINA

161

UKANA

DRUGA KNJIGA

v lini lila medla svetloba. V takšne celice so zapirali na smrt obsojene in tiste, ki so jim hoteli izlomiti voljo.

Začudila se je sama sebi, kako da se je drznila upreti. Do preloma v njej je prišlo nenadoma. Tako se je osvobodila negotovosti zadnjih dni, ko se razen poveljnika ni nihče zmenil zanjo. Pri njem si je pridobila toliko naklonjenosti, da jo je dodelil zunanji službi, kjer je od jetnikov in jetnic spoznala resnico o jetnišnici. Prepričala se je, da ni rešitve, dokler ne propade vse, ki je ustvarilo take razmere.

Ko so se ji oči navadile na temo, je obšla zidove. Nanje so jetniki vpraskali z nohti in drugimi ostrimi predmeti svoje zadnje misli, ki so jo navdale z grozo. Tik pod oknom je brala okorne črke:

„Jutri me bodo ustrelili. Star sem sedemnajst let.“

In nekje spodaj, kjer se je luščil belež:

„Danes mi, jutri vi, kolo sreče se vrti. Maščujte nas.“

Vpraskane črke so se ji vrtele v glavi in obledeli krvavi madeži so ji vzbujali stud. Rada bi bila podobna tistim, ki niso klonili. Toda njena upornost se je v objemu bojazni skrčila. Vendar je bilo njeno razočaranje nad Nemci tako naglo in tako temeljito, da je zamajalo njeno bistro.

Kako naivna je bila, da je tako dolgo verjela v pravico nemškega ljudstva, ki mu gosposki narodi odrekajo pravico do življenja in uveljavljanja! V molku podzemse ječe je v mislih umorjenih poživljala zadnje trenutke pobitih.

Padla je na kolena in z rokami otipala spraskani zid, kjer je brala:

„Težko je čakati smrti in ljubiti življenje. Ujet 20. 6. 1944.“

Nje ne bodo ubili ... Saj ni ničesar zagrešila proti njim ... Toda tu je vse mogoče ... Nič ni nemogočega ... Pokrila je obraz z dlanmi in zajokala: „Ljuba moja otroka, naj vaju bog obvaruje pri življenju.“ Edina tolažba ji je bila, da se Ana, ki je bila vedno ubogljiv otrok, ni vrnila na njeno pismo. Če bi mogla, bi ji pisala: „Ostani tam, kjer si, in se ne oziraj name.“

Po hodniku so peli trdi, votli koraki. Jeknilo je nekaj ostrih povelj in vrata sosednje celice so se odprla in s treskom zaprla. Presunil jo je grozljiv krik.

Kmalu potem je zunaj zaslišala škripanje peska, nekaj novih povelj in šklopotanje puškinih zapirav.

Odkar so se bali napadov parližanskega odreda, niso več streljali v peskolomu v Dragi. Obsojence so pobijali kar na vrtu poleg kaznilnice. Poveljnik varnostne policije je to odredbo utemeljeval kot psihološki pritisk na jetnike. Po vsakem streljanju so bili nekaj dni kakor mravlje, ki jih oplazi ledeno mrzla ploha.

Predsednik ZSO obiskal slovenske študente na Dunaju

Gledanja v narodno-političnih zadevah in ocene trenutnega položaja slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem so med slovenskimi študenti na Dunaju in predsednikom Zveze slovenskih organizacij na Koroškem v bistvu enaka. To lahko ugotovimo po zadnjem predavanju dr. Francija Zwitterja v Klubu slovenskih študentov na Dunaju dne 19. 1. 1973. Pač pa je treba ugotoviti, da obstajajo razlike v vprašanju konkretne politične poti slovenske manjšine na Koroškem. Zlasti odnosa med ZSO in socialistično stranko ter podpore, ki jo deloma daje ZSO tej stranki, študenti ne odobravajo v celoti. Kako zelo so se v zadnjih letih približala gledanja ZSO in slovenskih študentov na Dunaju, pa je predvsem pokazala naravnost „mila“ diskusija, ki je ob enakih predavanjih v prejšnjih letih bila precej bolj živahna.

Predsednik ZSO je v svojem referatu opozoril na gospodarsko prestrukturiranje prebivalstva na juž. Koroškem ter na spremembo upravnih struktur. Oba procesa močno vplivata na splošni razvoj slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem in sta povsem enake važnosti kot 7. člen državne pogodbe. Obisku delegacije koroških Slovencev v Ljubljani je dr. Zwitter v svojih izjavah posvetil posebno pozornost. V tej zvezi je dejal, da so koroški Slovenci dobrih 17 let čakali, da pristopi Avstrija k uresničitvi določil člena 7. Ugotovil je, da so predstavniki koroških Slovencev klicali na Dunaj le tedaj, kadar je bil predviden kakšen obisk jugoslovanskih državljanov v Avstri-

ji oziroma avstrijskih v Jugoslaviji. To taktiko so ubrali tudi ob zadnjem obisku predsednika zveznega izvršnega sveta Bijediča na Dunaju. Tik pred obiskom je bila koroškim Slovincem obljubljena stalna komisija, ki naj bi jo sestavljali predstavniki zvezne in deželne vlade ter zastopniki Slovencev. Tudi med obiskom samim je kancler Kreisky svojem gostu še obljubljal tako komisijo, toda dejansko do take komisije nikdar ni prišlo.

Ko avstrijska vlada ni upoštevala upravičenih ugovorov slovenske manjšine v zvezi z zakonom o dvojezičnih topografskih napisih in oznakah (kakor tudi ni reagirala na argumente manjšine pri drugih manjšinskih zakonih), sta Zveza slo-

venskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev podvzela prve korake za internacionalizacijo problema slovenske manjšine na Koroškem. Po oktobrskih dogodkih, ko je vlada kapitulirala pred nasiljem ceste, pa je internacionalizacija postala aktualna. Jugoslovanska vlada je poslala avstrijski vladi noto z dne 6. novembra 1972, hkrati pa je o nastalem položaju obvestila tudi širši vele-sile - podpisnice drž. pogodbe. V svojem odgovoru je avstrijska vlada zdaj prvič uradno priznala mednarodno obsežnost problema slovenske manjšine na Koroškem, vendar praktično ni zavzela nobenih konkretnih stališč do vsebine jugoslovanske note. Predsednik ZSO je ugotovil, da je avstrijski odgovor na jugoslovansko noto nezadovoljiv ter ga je imenoval „odgovor formalističnih trikov“.

Nadalje je dr. Zwitter obrazložil zakaj zastopniki koroških Slovencev ne bodo sodelovali v komisiji, ki bo razpravljala o 3. odstavku 7. člena državne pogodbe. Študentje so v tej zvezi predlagali, naj bi ZSO in NSKS na dokumentacijski podlagi izčrpno informirala javnost ter konkretno zahtevali, da se objavi pisma, ki so bila v tej zadevi izmenjana med uradom zveznega kanclerja in slovenskimi organizacijama, kajti zvezna vlada je tudi tokrat ubrala znano taktiko, da namreč sploh ni upoštevala slovenskih predlogov in pomislekov.

Glede letošnjih občinskih volitev pa je predsednik ZSO povedal, da bo ZSO v nekaterih občinah podprla listo socialistične stranke, v drugih občinah pa nudila podporo samostojnim krajevnim listam.

Gradnja rožeške elektrarne

Pretekli petek so na gradbišču rožeške elektrarne pri Šmartnu s pomočjo eksploziva prevrgli tok Drave v prvo strugo. S tem dejanjem je bil zopet zabeležen lep napredek pri delu na gradbišču rožeške elektrarne. Preusmeritev Drave s pomočjo razstrelitve nasipa je vodstvo Avstrijskih dravskih elektrarn izkoristilo za majhno slavnost, katere se je med številnimi povabljenimi gosti udeležil tudi deželni glavar Hans Sima, ki je sprožil strel.

Po srečno uspeli razstrelitvi nasipa je direktor dipl. ing. Erich Werner orisal trenutno stanje gradnje

rožeške elektrarne. Povedal je, da se gradnja že bliža koncu. Tako je več kilometrov dolgi kanal, ki bo povezoval novo umetno jezero s strojnico elektrarne na Reki, končan in ga trenutno asfaltirajo. Jez, ki bo dvignil višino Drave za 15 metrov, je tudi tik pred dograditvijo prav tako obrežni nasipi, ki znašajo skupno 7 kilometrov dolžine. 1. oktobra letos bo že začela obratovati prva turbina, druga pa meseca maja naslednjega leta.

Za jezom v Šmartnem bo nastalo novo umetno jezero, ki bo segalo do Beljaka.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA
vabi na

Prešernovo proslavo

ki bo v petek 9. februarja 1973 ob 20. uri v modri dvorani Doma glasbe v Celovcu

Na sporedu bodo

- Slavnostni govor
- Recital pesmi Andreja Kokota (ob izidu njegove pesniške zbirke in pesniških listov)
- Koncert, na katerem bodo sodelovali operna solista Božena Glavakova in Ladko Korošec ter pianist prof. Igor Dekleva.

Ljubitelji slovenske besedne in glasbene umetnosti vabimo, da se proslave udeležijo v čim večjem številu. Z udeležbo na Prešernovi proslavi bomo izpričali povezanost z narodno celoto.

O d b o r

Ledince

S starim letom je zgubila občina Ledince samostojnost in bila razdeljena. Tako imenovana „spodnja občina“, ki šteje 8 manjših vasic — Brezje, Podhum, Gora, Dolinčiče, Zgoranje in Spodnje Goriče, St. Janž (Ščedem) in Ravne — je bila priključena občini Rožek, kamor je tudi do leta 1911 spadala. Vse te vasi so od nekdanj spadale pod farni in šolski okoliš Rožek, razen St. Janža, ki spada pod šolski in farni okoliš St. Jakob v Rožu. „Zgornji del“ občine Ledince z vsemi Ledince, Pečnica, Malenice, Zgoranje in Spodnje Borovlje ter Kopanje pa je bil priključen občini Bekštanj.

V teku let so županovali v Ledincah razni možje, dolga leta po vrsti zavedni Slovenci. Zad. župan Martin Arnež, p. d. Hajnžele, pa je bil leta 1958 s pomočjo dveh slovenskih odbornikov izvoljen za župana. Te-

danje žalostne razmere na vseh področjih v občini so ta „usodni“ korak morda „izsilile“. Tudi ni manjkalo obetajočih obljub in lepih besed ter sklicevanja na lastno izselitev in tako je takrat 32-letni gospodar iz nekdanje slovenske domačije postal župan ledinške občine. V trenutku izvolitve pa je „pozabil“ na dane obljube. Niti obljubljenega mesta podžupana niso dali Slovincem za njihovo podporo in slovenska odbornika tudi nista prišla v noben pododbor. Prikrasjevali in „žagali“ so Slovence povsod, dokler po 14 letih županovanja ni bil še sam „požagan“. Do golega pa se je razkrinkal v lanskim „mestnih pogovorih“. Nismo preveč strmeli — po večletnih izkušnjah v občini — ko smo ga videli in slišali v televiziji nastopati „für ein deutsches Kärnten“. Povedal je, da sta se njegov oče in ded borila „für ein jugoslawisches Kärnten“ in da je bil sam celo izseljen. Zamolčal pa je, da je kot 16-letni fant v HJ-uniformi stopil v avto izseljencev in se po treh dneh vrnil domov na domačijo. Oče je kmalu nato umrl nenaravne smrti v umobolnici. Zamolčal je tudi svojega starega strica kanonika dr. Jankota Arneja, nekdanjega župnika v Zrelcu (do leta 1919), ki se je moral pred velenemško hidro umakniti v Ljubljano. Zamolčal je tudi vsa prizadevanja in obljube, da bo upošteval težnje slovenske skupnosti, ko se je trudil za slovenske glasove ob izvolitvi za župana. Predno je dosegel najvišje mesto v občini, je kot „Ein-Mann-Fraktion“ zastopal VDU v občinskem svetu.

Upajmo, da v bodoče ne pridemo pod oblast podobnih županov.

Slovenji Plajberk

Dolg sprevod žalnih gostov se je pred nedavnim pomikal od hiše žalosti pri Prhovcu v Podnu na pokopališče v Slovenji Plajberk. Številni sorodniki, sosede in znanci iz bližnje in daljne okolice so spremili spoštovanega očeta Valentina Ogrisa k zadnjemu počitku in mu tako izkazali poslednjo čast in spoštovanje, kakršno je pokojnik užival pri vseh, ki so ga poznali in srečali na njegovi življenjski poti, ki se je nenadoma končala ob lepi starosti 85 let.

Valentin Ogris, kateremu je pred leti umrla žena, katero je zelo pogrešal, je zapustil sedem otrok. Vse življenje je bil zvest pripadnik slovenske narodnostne skupnosti. Goreče je veroval v pravičnost druge avstrijske republike. Večkrat je tolažil sosede in znanke, da bo le-ta pravičnost rešila manjšinsko vprašanje. Dogodki zadnje jeseni, ko so se razdijali protislovenski elementi, pa so mu dokončno spodkopali prepričanje in vero v pravičnost oblasti.

Valentin Ogris je bil v svojih mlajših letih zelo delaven. Garal je od jutra do večera po okoliških gozdovih. Bil je tesar in si je prihranil toliko denarja, da si je v Podnu kupil

manjšo kmetijo, na kateri gospodarji sedaj njegov sin. Kljub trdemu delu pa si je Ogrisa oče vzel vedno potrebni čas, da je obiskoval slovenske prireditve, zlasti slovensko petje mu je bilo pri srcu. Tudi bral je mnogo in bil vedno na tekočem, kaj se dogaja po svetu. Zadnja leta pa je imel največje veselje s svojimi vnuki, od katerih eden obiskuje slovensko gimnazij v Celovcu, drugi pa jo je že zapustil.

S smrtjo Ogrisa smo izgubili močan slovenski stebel na plajberškem področju. Njegova izguba nas je vse, ki ljubimo svoj rod, globoko prizadela. Edino kar nas tolaži je dejstvo, da je zapustil prekaljen rod, ki ga razne vihere ne bodo mogle tako hitro uničiti. Prejšnjo soboto smo ga položili k zadnjemu počitku. Velika množica pogrebcev pa je bila zgovoren dokaz, kako priljubljen je bil pri svojem ljudstvu. Domači župnik Franc Jančar je opravil potrebne svečanosti, domači pevci pa so mu na domu in ob odprtem grobu v slovo zapeli slovenske pesmi.

Blagi pokojnik naj počiva v miru, žalujočim svojcem pa izrekamo naše odkrito sožalje.

nasprotniki, ki niso dosti drugačni od nas — ne bomo prišli do miru in ne do razjasnitve. Takšna pot vodi v čedalje hujšo zmedo. Slabši smo kot zamorci in divjaki vseh vrst, ki so komaj pokukali iz kamene dobe v civilizacijo.”

Po ustrelitvi so jetniki posuli trupla z živim apnom in jih zagrebli v turobnem molku.

Major Wolf in stotnik von Graff pa sta si ogledala še odbornike blejske organizacije, ki so jo pred kratkim razkrili. Eden izmed njih je pod težo dokazov iz ust vrinjencev spregovoril — potem ko so ga dali na natezalnico in ga krepko premlatili... Celice sta obiskala v spremstvu zasliševalcev. Pritoževali so se, da so trije jetniki nezaslišano trdovratni. Šepavega čevljarja so dan za dnem obešali v kletah na kavlje z glavo navzdol, pa niso mogli izvabiti iz njega priznanja. Njegov sin pa je priznal vse, kar so ga vprašali. Preden so ugotovili neuporabnost njegovih izjav, je povsem zameglil preiskavo. Trmasto se je držal tudi zidar, ki je imel v hosti tri sinove. Tudi vodja organizacije, že prileten mož, je vse utajil. Ta nezaslišana trdovratnost je Wolfa razgadila. Spričo dokaj točnih poročil o organizaciji ki jih je dostavljala njegova agentura, so bila priznanja jetnikov pičila. Zato je ukazal osebju jetnišnice, naj nadaljuje poostreni pritisk. V kletah so našli okrvavljene, od stroja viseče trmoglavce. Molčali so in tajili tudi Wolfu. Njemu ni šlo za načelo. Hotel je doseči večji učinek, zato je pozaprl tudi nekatere manj obremenjene s svojimi sodelavci vred. Le-te je uporabil tudi v zaporih, hkrati pa jih je obvaroval pred maščevanjem

„Ne veste, gospod major, kako tulijo pod bikovkami ti godbeniki in gasilci, ko pa začnemo zapisovati, molče ko rube,“ je dejal visoko pristriženi Linke, ki je kot strežaj neprestano plesal okoli Wolfa. Major je izrazil priložnost, da je pred nezaupljivim von Graffom kar se da napihnil uspeh:

„Vidite, gospod stotnik, komaj sem jih spravil za zapehe, že se vrstijo prošnje in intervencije z vseh strani. Ako bomo nasedali čustvom, se ne čudite, če bo neke noči poveljstvo zletelo v zrak. Povejte to poveljniku vsaj vi, ki ste z njim v dobrih odnosih.”

Von Graff je milostno pritril. Zares je bil presenečen nad močjo podtalne organizacije v neposredni bližini poveljstva in policijskih enot. Ni mu bilo všeč, da bo Wolf ta uspeh izrabil za obrambo proti njegovim obtožbam. Kljub temu je upal, da imajo dovolj gradiva, ki ga bo pokopalo.

„Pomislite, kako so bili predrzni,“ je nadaljeval Wolf. „Pred nosom gestapa so sestavljali sezname članov odpora, pošiljali obveščevalna poročila, beležili vsote prispevkov za OF in se šli nekakšno ljudsko oblast. Slab streljaj od naših bataljonov so se sestajali z banditi. Blazno... Mi smo pa mislili, da imajo morda kakšno nebore trojko.”

Ko sta se vozila nazaj, je major vprašal von Graffa, kaj misli, da se bo zgodilo z Guckom.

„Visel bo,“ je odvrnil hladno von Graff.

„Ne glede na svoje dosedanje zasluge?”

„Prav nič se ne ozirajo na zasluge. Do odpadnikov moramo biti strožji kakor do sovražnika, ker so nam bolj nevarni. Na centrali sem gledal film o sodni razpravi proti voditeljem zarote in o njihovem obešanju. Počasi so jim zategovali žične zanke. Na spačenih obrazih sem spoznal, kako v takih trenutkih človek ceni zrak in vse, česar je nekoč imel preveč. Počasten pretres se pripravlja. Vsem bodo pogledali v jetra, tudi vsakemu izmed nas.”

Potem mu je opisal, kako je strmoglavil Abwehrov šef admiral Canaris in nekateri drugi visoki šefi. Tudi to mu je povedal, kako jih meljejo v kletah državne varnostne urada. Hladno in neprizadeto je razlagal:

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

Major Wolf in stotnik von Graff sta stala ob eksekucijski enoti in nadzorovala usmrtilcev. Na vojake je padala senca starih jablan, katerih veje so se šibile pod težo zorečih plodov. Obsojenci pa so stali na robu sveže skopane jame, na soncu, ki jim je sijalo z zahodne strani neba naravnost v oči. Bilo je pet fantov in eno dekle. Niso jih privezali h kolom ali drevesom. Drugega za drugim so privabili na rob jame in ga ustrelili. Oči jim niso zavezali, ker je poveljstvo menilo, da vojak, ki ni sposoben prenesti sovražnikovega pogleda, ni vreden, da nosi puško, sodnik pa ni vreden, da sodi.

Majorja Wolfa je oblival mrzel pot. Groza nesmisla mu je ukrivila ozke ustnice. Zaman je prepričeval generala in policijsko vodstvo, da bi opustili streljanje talcev in prepustili ta umazani posel taboriščem.

Dekle je padla s kletvijo na ustih. Videl jo je, kako bi bila najraje planila in mu zarila nohte v oči. Z vsako salvo ga je bilo manj. Vedel je, da izgublja živce. Odšel bi bil, če mu strah, da bo nekoč sam tako stal na robu jame, ne bi bil hromil nog in misli. Vedel je, da si je nadzorovanje ustrelitve izmislil podpolkovnik, ki je bil po naključju zvedel, da Wolf ne prenaša pobijanja ujetih. V času, ko je žel najlepše uspehe in zadajal osvobodilnemu gibanju najhujše udarce, se po več mesecev ni pojavljal v jetnišnici. Skrbno se je izogibal razkrajajočega vpliva rešetk in smrti. Zdar pa so ga čedalje bolj obremenjevali z najbolj umazanimi posli.

Skupina mrkih žandarjev, veteranov iz prve svetovne vojne, je kot dober, čeprav že precej obrabljen stroj brezdušno polnila puške, dvigala cevi in streljala.

Wolf se je zagledal v okrvavljene grude rjave prsti, kjer se je razblinjala razdražljiva, svetlo rdeča kri.

„Tu se vojna kot umetnost neha. To je navadna razbojniška obrt... S tem, kar počenjam — bodisi mi ali naši

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO „ZARJA“
V ŽELEZNI KAPLI

vabi na

7. sankarsko tekmo

v nedeljo 28. januarja 1973 v Lepeni pri Železni Kapli. Štart
je pri Gregoriču, cilj pa pri Hudopisku.

Tekmujejo v sledečih skupinah:

MLADINKE, rojene 1958 in mlajše

MLADINCI, rojeni 1958 in mlajši

ŽENSKES in MOŠKI

Štartni prispevek za ženske in moške znaša 15, za mladinke in
mladince pa 5 šilingov.Tekmovalci se zberejo ob 11. uri pri cilju, kjer dobijo štartne
številke, katere bodo delili brez izjeme samo do 11.45 ure. Štart
je ob 12. uri.Vsak tekmuje na lastno odgovornost. Dovoljene so samo na-
vadne sanke.Razglasitev rezultatov in podelitev nagrad bo po končani
tekmi v gostilni Rastočnik v Lepeni, kjer bo nato tudi

PLES S SREČOLOVOM

Sodeluje folklorna skupina SPD „Zarja“.

Vsi znanci in prijatelji društva iskreno vabljeni.

O d b o r

Branča vas pri Bilčovsu

Da izpolnimo v zadnji številki našega lista dano obljubo, poročamo podrobneje o tragični nesreči, katere je zadela p. d. Kržejevo družino v Branci vasi in z njo ves naš okoliš, ko se je smrtno ponesrečil Miha Miškulin, p. d. Kržej.

V torek 16. januarja je Miha Miškulin z drugimi delavci zaposlen na gradbišču boroveljske elektrarne v bližini vasi Resnica. Po nesrečnem naključju se je neki tovarnjak zapletel v nizko viseči električni vod, pri tem podrl električni drog in povzročil, da je bilo vse pod električno napetostjo. Posledica nesreče je bila porazna. Takoj na mestu mrtev je bil Miha Miškulin, dva druga delavca pa so težko poškodovana prepeljali v celovško bolnišnico. Veliko srečo v nesreči je imel delavec Franc Polanšek, ki je ostal nepoškodovan.

Pretresljiva vest o smrti Mihe Miškulina je vse občane Bilčovsa močno prizadela, najbolj pa njegovo družino z ženo in tremi otroci, kakor tudi sestre in brata Tevžija, ki je že več let zaposlen pri Avstrijskih dravskih elektrarnah in sta si v domači vasi najbližja posestnika — soseda. Mrtevga Mihija so prepeljali na njegov dom, odkoder smo ga prejšnji petek pospremili na pokopališče v Bilčovsu. Le redko kdaj je bila vrsta pogrebeve tako dolga, kot je bila pri tem pogrebu. To je tudi zgovoren dokaz, kako je bil rajni priljubljen pri vseh. V najlepših letih, star komaj 48 let, mu je nemila usoda pretrgala nit življenja.

Mihi je bil delaven človek ter z dušo in srcem kmet, ki se je zavečal, da mora kmet prav v ljubezni do dela, spoštovanju podedovane zapuščine svojih staršev in pravi ljubezni do svoje družine iskati in ustvariti blaginjo in udobnost. Postavil si je nov dom, zgradil tudi gospodarsko poslopje in nabavil potrebne stroje. Bil je res napreden kmet. Rajnega Kržeja pa ni obsedla tista samosvoja zaslepljenost v sebično garanje, pri katerem bi videl le sebe in svojo korist. Imel je odprto roko in srce za vsakega. Mnogokaterim je pomagal in priskočil na pomoč, kadar je videl potrebo, zato se je marsikatero oko orosilo, ker je obstalo to plemenito srce.

Kržejev Miha je bil trdna in zelena veja na našem narodnem telesu. Zavedal se je, da človeku ni v čast, če se izneveri spominu svojih staršev in se sramuje priznati, da ga je mati učila slovenske govornice in ne kake

V A B I L O

PODJUNSKA GLASBENA
SKUPINA vas prisrčno vabi na

Koncert

ki bo v nedeljo 28. januarja
ob 14. uri pri Planetu v Gori-
čah.

Živahna prosvetna dejavnost

Št. Vid v Podjuni — Napočil je čas, ko imajo društva navadno svoje občne zbornice. Tako je minulo nedeljo imelo tudi Slovensko prosvetno društvo „Danica“ skupaj s pevskim društvom v Št. Vidu v Podjuni svoj redni občni zbor.

Pred pričetkom občnega zbora smo si ogledali drugi del televizijske oddaje „Koroška v pesmi, plesu in besedi“. Prireditelj se je pred nedavnim odvijala v Kranju, na njej pa so sodelovali tudi domači pevski zbor in instrumentalni trio „Korošan“. Nato je predsednik društva Milan Habel pozdravil številne člane in prijatelje društva, ki so se zbrali pri Voglu v Št. Primožu. Udeležba je bila zgovoren dokaz žive kulturno-prosvetne dejavnosti tega društva. Posebno je pozdravil predstavnika Slovenske prosvetne zveze in Krščanske kulturne zveze. V imenu slednje je spregovoril dr. Janko Zerzer, v imenu SPZ pa vladni svetnik dr. Pavel Apovnik. Oba sta potrdila pestro dejavnost obeh društev v Št. Vidu. Posebna želja obeh pa je bila, da se društvu ne

bi trgali na dva tabora njunih o-srednjih prosvetnih organizacij, temveč naj bi imeli vedno pred očmi skupni cilj — delo za slovensko prosveto in slovensko narodnostno skupnost.

Iz poročil — Franci Polzer je poročal za SPD „Danica“, Helena

Harmonikarska
umetnika

iz Novega Sada v Celovcu

V nedeljo 28. januarja s pričetkom ob 17. uri bo v celovškem „Domu mladine“ (Haus der Jugend, Kumpfgasse) nastop dveh harmonikarskih umetnikov iz Novega Sada. Erne Sebastian in Aleksander Malenica sta se na Koroškem z uspehom predstavila že pred tremi leti in bosta gotovo tudi tokrat navdušila ljubitelje tovrstne glasbene umetnosti.

Slicker pa za pevsko društvo — smo videli, da obe društvu mnogo delata, zlasti pevsko društvo z njegovim neumornim pevovodjem Hanzijem Kežarjem na čelu. Ta zbor je na številnih koncertih doma in tudi v Sloveniji navduševal publiko. Lani je ponesel našo slovensko pesem celo v Zahodno Nemčijo, kjer je žel lepe uspehe. Poleti je na številnih koncertih seznanjal tuje z lepotami slovenske pesmi. Ne bomo podrobno naštevati številnih nastopov, lahko pa rečemo, da je društvo bilo izredno marljivo, tako da se sprašujemo, kako je sploh zmoglo vse to. Posebej omeniti je treba še instrumentalni trio „Korošan“, ki se zadnje čase vedno bolj uveljavlja na raznih prireditvah. Pred nedavnim so ga posneli tudi na celovškem radiu.

Po blagajniškem poročilu je občni zbor dal obema odboroma razrešnico. Za novega predsednika SPD „Danica“ je bil izvoljen Stanko Wakounig, medtem ko so ostali odborniki obeh odborov obdržali funkcije. Novi predsednik se je članom in prijateljem zahvalil za zupanje in med drugim dejal, da kot predsednik ne more delovati sam, ampak potrebuje predvsem pomoč članov oziroma društvenikov, kajti samo z njihovo pomočjo se bo gradilo društveno delo.

Veliko zanimanje je vladalo za predavanje vladnega svetnika dr. Pavleta Apovnika o Lužiških Srbih. Predavanje je bilo zaradi tega tako zanimivo, ker so Lužiški Srbi prav tako manjšinski narod. Lužiški Srbi so v letih 1933 do 1945 doživljali podoben, če ne še hujši pritisk, kot mi koroški Slovenci za časa druge svetovne vojne. To ljudstvo, ki živi v Vzhodni Nemčiji, ima danes vse pravice. Med drugim imajo tam vse napise dvojezične (imena krajev, podjetij, ustanov, trgovin, cestne označbe, bolnice, policija, poštni žigi itd.) Razen tega imajo svoje šole, svojo založbo, radijsko redakcijo, kulturni dom, otroške vrtce, predvsem pa zakone, ki ščitijo in pospešujejo razvoj kulture te narodnostne skupine. Zakon celo predpisuje, da nemško govoreče otroke (pripadnike večinskega naroda) učijo spoštovanja do srbsko govorečih otrok in nemško govoreče otroke pozivajo k učenju srbskega jezika. Vse to pa ni samo na papirju, temveč se odločno izvaja.

Takšne razmere bodo za koroške Slovence — dokler se bodo hujskaške akcije protislovenskih organizacij nadaljevale in jih oblasti ne bodo znale preprečiti — ostale samo sanje.

Slovensko prosvetno društvo „Srce“
v Dobrli vasi vabi naKULTURNO POLITIČNO
PREDAVANJEv nedeljo 4. februarja 1973 ob 19.30
uri v hotelu Rutar v Dobrli vasi.

Predavata vladni svetnik dr. Pavel Apovnik in predsednik SPZ Hanzelj Weiss
o narodnem boju Lužiških Srbov.

K številni udeležbi vabi

O d b o r

Popravljamo napako

Če ima hudič mlade, jih ima navadno več. Tako pravi star ljudski pregovor in tako bi lahko rekli tudi mi, ko moramo ugotoviti, da nam je tiskarski škrat spet eno zagodel. In tokrat se je spravil celo na sveto pismo. V članku „Misli o Suhodolčanovem 'Norem življenju'“ v zadnjem odstavku na 5. strani biblija seveda pripoveduje o luči, ki sveti, in o soli, ne pa o šoli. Prosimo, da nam napako oprostite. Uredništvo

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

„Vidite, gospod major. V rajhu ni dandanes nihče tako visok, da ne bi bil lahko že jutri za glavo krajši. Vsak utegne biti deležen 'dobrot', s katerimi danes 'gosti' druge. Le tako lahko ohrani rasa moč in čistost. To je njeno notranje vrelje in zorenje. Nekateri tega ne razumejo. Po mojem pa to ni nič tragičnega. Še dobro vino, preden dozori, izvrže v penah vse, kar je nečistega.“

Wolf mu je oporekal:

„Vse je v redu. Problem je samo v tem, če si vino, pa te proglasijo za peno.“

Von Graff se je nasmehnil njegovi pripombi. Prižgal je cigareto in cinično dejal:

„To je odvisno od posameznika. Če so njegova dela čista v namenu in v posledicah, se mu ni treba bati. Meč visi nad vratovi dvoličnežev in individualistov, ki ne morejo podrediti svojih interesov vodeči ideologiji. Povem vam, da bomo prignali stvar tako daleč, da se bomo pogovarjali samo s tistimi, ki so za ali proti. Srednje poti ne bo. In tudi nevtalnih ne bo. Vse, ki dvomijo, in vse, ki so omadeževani, bomo spravili s sveta! Ne moremo dovoliti, da bi posamezni računarji uživali ob krčih rase, se nacejali z vinom zmage in se obdajali z lovorikami, ki so jih priborili drugi. Führer je odločno dejal NE za vselej!“

Wolf je prikimal, mislil pa si je: „Prekleta si nor.“ Sicer pa je slutil velike težave, kakor star volk sluti vihar.

Kuhinjska pomočnica Julka je dojemala ta hrup neko tako, kot bi bila rahlo vročična. Restavracija se je napolnila do zadnjega kotička, pa še ni našla priložnosti, da bi se izmuznila v klet in opravila svojo nalogo. Mimo nje so hiteli natakarji s polnimi pladnji, kuharice so se drle nad pomočnicami, sredi kuhinje pa se je kot petelin po dvorišču sprehajal elegantni hotelski direktor Maks ter s svojo stasito postavlo, strogimi kretnjami in pogledi vzdrževal tempo dela in red pri strežbi.

Dekle je bilo čedalje bolj nestrpno. Zdajci je stopila v shrambo potreščin za čiščenje. Prinesla je vedro, napolnjeno z razstrelivom Nobel 808, in ga potisnila v najtemnejši kot ter pokrila s pomivalnimi čunji. Pred nekaj dnevi je dobila obvestilo Pemčevih obveščevalcev in minerjev, da je „moka zmleta“ in naj pride ponjo v bližnjo vas pod gozdovi.

S skojevko Minko sta naprosili soseda-izvoščka, da ju je s konjem peljal na dogovorjeno mesto. Tja so se peljali vsi trije brez skrbi. Mož, ki je bil znan veseljak, se je vso pot žalil z njima. V vasi sta dobili kovček z razstrelivom in navodila, kako in kam postaviti mino. Nazaj grede se je vožnja vlekla v neskončnost. Srečavali so nemške patrulje, ki bi jih ustavile. Toda Nemci se niso zmenili ne za kočijo ne za kočijaža, ki je večkrat vozil nemške ljudi na izlete.

Teden dni strahu in dvomov je prestala Julka, preden je znosila v hotel razstrelivo in je bilo vedro polno. Dva dni se je pripravljala, da bi dobro izpolnila naloge, pa naj se zgodi z vsemi temi ljudmi, ki natepajo dobro večerjo in se zalivajo z ledenim pivom — in tudi z njo — karkoli že... Že dve leti je obveščala organizacijo o vsem, kar je videla in slišala v hotelu.

Izbrabila je priložnost, ko se je direktor pridružil omizju policistov, in se izmuznila iz kuhinje. Po dolgem, mračnem hodniku je pritavala do skrivališča, vzela vedro in se napa-

tila z njim proti kuhinji. Postavila ga je ob steno jedilnice, med zaboje za zelenjavo in sadje, ki so jih odvažali zjutraj. Oddahnila se je šele, ko je naravnala sprožilo mine.

V kuhinji je ni nihče pogrešil. Vključila se je v delo in skušala prikriti vznemirjenje. Zdaj se je je res lotevala vročica.

Nenadoma ji je šinilo v glavo, da utegne zagrmeti prej, kot so povedali. Tako bi se znašla med ruševinami... In kaj bo, če bo mnogo mrtvih? Kdo ve, koliko talcev bodo postrelili? Tudi nekaj njenih znancev je zaprtih v Begujah... Morda bodo postrelili tudi vse uslužbenke...

Iz salona se je prismejal v kuhinjo tenak, pijan gestapovec in se kot po navadi napolnil k dekletom ob pomivalnem koritu. Tisto, ki mu je bila všeč, je uščipnil v zadnjico in se razkoračil pred njo, da bi videla na njegovih prsih novo bleščečo se odlikovanje. Dekleta so takoj zapazila obesek; nekatera so ga povprašala, zakaj je dobil odlikovanje. Pijano se je zarežal in ponosno potolkel po ozkih prsih:

„To je pa sa smrt slovenska.“

Dekleta so zavreščale in ga jele oštevati. Tudi tista, ki je šla nekajkrat z njim, mu je obrnila hrbet in hitela pomivati. Julka bi ga bila najraje udarila po obrazu z mokro cunjjo, pa se je potajila, ker se je bala, da ji ne bi prebral iz oči, da se nekaj dogaja.

Gestapovec se je odmajal v salon, Julka pa se je s prijateljico odpravila domov, polna strahu in napetega pričakovanja. Stražar pri vratih hotela se je pošalil z njima. Zvodljivo sta se mu zasmejali in izginili mimo oken, držeč se za podpazduho. Za njima je ostal hotelski vrvež, pomešan z radijskimi zvoki, podoben pritaženemu šumenju temnih jezerskih globin.

V Park hotelu, kjer je bil sedež poveljstva varnostne policije in varnostne službe, je bilo najživahnije vrvenje med večerjo. Iz salona, ki je bil poln gostov, oficirjev s poveljstva in uradnic iz civilnih ustanov, so prihajali v kuhinjo živahni glasovi, pomešani z ženketanjem vilic, nožev in porcelana.

Iz zgodovine lova

Lov, petelinčki moji našopirjeni, je šport in ni šport.

Njega dni, ko je čistiljivi prednik, kosmatil pračlovek, še kolovratil po teh krajih, ni bil lov nobena zabava, marveč sila resna zadeva. Danes samo stopiš v samopostrežno trgovino, vržeš oči po policah in že tlačiš v cekar sladkor, riž, makarone, kumare, čebulo, poprček... Človek bi kar skakal od veselja. Saj to je kakor v pravljici. Toda takrat!

Trume močno poraženih in sestranih ljudi so več dni in noči tavale po širnih planjavah in temnih gozdovih, preden so našle kaj za pod zob. In če so po naključju ujele poskočno veverico, je bilo to za takšno trumo lačnih mož, žena in otrok toliko, kot če bi pomolzli vrtnega polža, se reče — nič! Kadar jim je bila lovska sreča naklonjena,

Ženička in pšenička

Nekoč so bile tri živali, raca, koza in mačka. Prebivale so v gozdni hišici in njihova gospodinja je bila stara ženička. Ženička je dobila v dar prgišče pšeničnega zrnja.

„Vrjem jih v zemljo, da bodo zrasla,“ je rekla ženička, „kdo mi pomaga!“

„Me že ne,“ so rekle raca, koza in mačka. Zato je kar sama.

Pšenička je zrasla in zorela. „In zdaj bom klasje požela,“ je rekla ženička, „kdo mi pomaga!“

„Me že ne,“ so rekle raca, koza in mačka. Zato je kar sama.

„Zdaj moram klasje zmlatiti,“ je rekla ženička, „kdo mi pomaga!“

„Me že ne,“ so rekle raca, koza in mačka. Zato je kar sama.

„In zdaj bom nesla zrnje v mlin, da dobim moko,“ je rekla ženička, „kdo mi pomaga!“

„Me že ne,“ so rekle raca, koza in mačka. Zato je kar sama.

„In potem bom lahko spekla kruh,“ je rekla ženička, „kdo mi pomaga!“

„Me že ne,“ so rekle raca, koza in mačka. Zato je kar sama.

„In zdaj bom jedla kruh,“ je rekla ženička, „kdo mi pomaga!“

„Jestli, to pa žel!“ so rekle raca, koza in mačka.

„O ne, ne, ne,“ je rekla ženička, „jedla bom pa kar sama. Kdor ne dela, naj tudi ne je.“

K. KELLER

na, so se srečali tudi z mamutom. Toda mamut ni pikapolonica. Rjovel je, brcal in se branil z vsemi štirimi, da je bilo groza. Kosmato dušo je izpustil šele potem, ko je premagan klonil v dolgotrajnem boju. Včasih so ga od rilca do repa pohrustali še toplega. Kaj so storili z okli, ne vem. Morda so požrli tudi te.

V srednjem veku je bilo vse drugače. Ni šment, da se po več desetletjih letih ne bi kaj spremenilo! In se je res! Temeljito! Takrat so bili ljudje lepo razdeljeni na dva številčno neenaka dela. Največ je bilo tistih, ki so garali kot živina in slabo jedli. Te je k delu priganjala manjšina, ki ni nikoli nič delala, živela pa kot grški bogovi na Olimpu. Graščaki, grofi, baroni, knezi, kralji, cesarji in podobna gospoda so samo dobro pupcali in papcali in — na debelo lenarili. Nič čudnega ni, če jim je začelo takšno življenje kmalu presedati. Pa so si izmislili lov.

Seveda niso lovili zajcev; za takšne junake se to nikakor ne bi spodobilo. Zato so šli na lov na medvede, vepre, volkove in jele. Pri tem nevarnem opravilu se niso smeli posluževati loka in puščic ali s slavo ovenčanega meča, ker to ne bi bilo častno. Veljalo je pravilo, da je treba gozdno zver napasti in pokončati s kratkim kopjem, sekuro ali nožem.

Priljubljen je bil tudi lov s privučeni jastrebi in sokoli; z njimi so lovili ptice. Ta vrsta lova je bila v srednjem veku razširjena

Piki je medved.

Piki ne stanuje v gozdu, ne v živalskem vrtu, ne v cirkusu, ne v trgovini. Piki stanuje v bloku, v četrtem nadstropju, na polici za igrace.

Pikiju je ime Piki, čeprav ni pikast. Tako mu je pač ime. Ni namreč vsakdo belec, ki se Belec piše, in tudi vode ne pije vsakdo, ki se piš Vodopivec. Tako je tudi Pikiju ime Piki.

Piki hodi v medvedjo šolo in ima učitelja, ki ni medved, ampak fantek. Jaz sem učitelj oče in zato dobro poznam Pikija in učitelja. Včasih se skupaj igramo Človek ne jezi se. S Pikijem se dobro razumeva, z učiteljem pa imam včasih težave. Piki zmeraj pametno molči, učitelj pa mi včasih ugovarja. Nič ne pomaga, če mu rečem, da sem jaz nadzornik.

Pikiju ni nikoli dolgčas. Vsako jutro se z medvedjo kočijo, v kateri je nekoč učiteljeva starejša sestra prevažala punčke, odpelje v medvedjo šolo. Z njim se peljejo tudi drugi medvedi in vseh sku-

Moj prijatelj Piki

paj je za cel medvedji avtobus. Dvema ali trem je ime Marko. Eden je Filip in majhni medvedki je ime Timika. Potem so tukaj še Josip Jupiter, Benjamin in Floki, sicer ni medved, ampak pes, vendar hodi v medvedjo šolo, ker posebne pasje šole še nimamo. Vsi se pišejo Jakob. Tudi Piki se tako piše. Kadar ga učitelj v šoli pokliče, pravi: „Piki Jakob, pridi k tabli!“ Sicer pa je Piki glavni.

Z učiteljem spiva v isti sobi in zato je Piki včasih tudi leteči medved. Ko se učitelj zbudi, pogleda, ali jaz še spim, in mi vrže medveda na glavo. Piki prileti elegantno kot helikopter in me pošče-

geta po nosu. Tako se zbudim in zaradi tega mu včasih rečem: medved-budilka.

Zvečer gre Piki spat z učiteljem. Pripovedujeta si pravljice v medvedjem jeziku, ki ga jaz ne razumem. Kadar me ima učitelj posebno rad, položi Pikija k mojemu vzglavju, in ko grem ponoči v posteljo, me Piki poboža, tako kot tudi jaz pobožam njega in učitelja. Ker ne znam medvedjega

jezika, si ne pripovedujeva pravljic in hitro zaspiva. Vendar je Piki zelo izobražen. V sanjah se včasih pogovarjava po francosko. Pravi, da je bil nekoč v Parizu in da tam kličejo medvede Žužu. Prav rad mu verjamem, vendar se strinjava, da je Piki lepše ime. Mogoče me bo Piki naučil medvedjega jezika. O tem se še nisva pogovarjala, ker sva oba zelo zaposlena. Piki se mora učiti za šolo, jaz pa moram pisati knjige.

To je torej Piki. Kar sem o njem napisal, bom zdaj dal učitelju. Učitelj bo spis prevedel v medvedji jezik in ga pokazal Pikiju. Piki pa bo povedal, kako je z njim zadovoljen. Če bo vse v redu, bom o njem napisal še druge zgodbe.

Kajetan Kovič

po vsej Evropi. Da pa je bil vsakršen lov z grožnjo hude kazni prepovedan vsem tlačanom, se razume samo po sebi. Zemlja in vse na njej je bila neodtujljiva posest fevdalnega gospoda.

Danes lov ni več izključna pravica iz brancev. Športni lovec lahko postane vsak, ki si preskrbi ustrezno dovoljenje in je član lovske družine. Pravi lovci so ljubitelji narave in še zlasti divjadi. Skrbe zanjo, jo ščitijo in dobro preudarijo, kaj je zrelo za odstrel. S tem krepijo njeno plemensko vrednost.

Zvesti spremljevalci športnega lovca so: pihalnik na šibre ali kroglo, dober daljnogled in pes. Ta pa ni kakršenkoli cucek s cešte, marveč čistokrvni in primerno šolani hovah z imenitnim rodovnikom.

Znano je, da so lovci in ribiči veliki šaljivci. Gotovo poznate mnogo duhovitih zgodb o njihovih „lovskih trofejah“.

Seveda ne smemo pozabiti divjih lovcev. To so razbojniki v lovišču. Strežejo le svoji nepremagljivi lovski sli, ne da bi se brigali za divjad in njen naraščaj. Te, kakor tudi samozvanske „ribiče“, ki z dinamitom in električnim tokom (kar je življenjsko nevarno) pokončujejo celo mladice, oblast ostro preganja.

Kljub strogim zakonskim določilom pa je na našem okroglem planetu že tako, da smo pravzaprav vsi lovci, če imamo uradno dovoljenje ali ne. Kdo med nami še ni ustrelil debelega kozla! Toda takšnih živali ljudje ne dajo nagačiti in se tudi nikoli ne hvalijo z njihovimi rogovi. Bržkone že vedo, zakaj ne.

ČRTOMIR ŠINKOVEC:

Gostoljubni maček

Maček naš nesel je miški v omelo košček slanine, mleka škodelo.

Strašno se miška je mačku čudila, skoraj iz kože je svoje skočila.

Toplo za malico se mu zabvali: „Dober si, bratec, dober, moj mali!“

Miški pa zlomi zob se v slanini, joče se maček kot na sedmini.

Miški še repek utone v škodelo, mačku na glavo pade omelo.

Začne v nesreči miška se dreti: „Rep, joj, je takšen, kot so špageti.“

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

12

Major Wolf je sedel pri mizi v kotu kot po navadi — sam. Imel je zavarovan hrbet, tako da je videl vse pred seboj. V takšnem položaju se je počutil varnega. Ta večer je doživel novo presenečenje. Med večerjo je vstopil poveljnik z dvema višjima oficirjema. Enega je poznal že iz Berlina, drugi pa mu je bil neznani. Sedli so k steni, njemu nasproti, in naročili večerjo. Osorni in redkobesedni podpolkovnik Perst se je topil od prijaznosti. Njegova visoko pristržena glava je sijala od blagohotne pozornosti do obeh gostov, ki sta se, utrujena od potovanja, z lagodno zvedavostjo ozirala po ljudeh v salonu.

„Prekleto! Končno se je le pricijazila dolgo napovedana inšpekcija,“ je ugotovil Wolf. Vzel je v roke časopis, in si jih, na videz zatopljen v branje, pozorno ogledal. Kmalu je dognal, da sta se začela moža že med jedjo zanimati zanj, saj sta se nenehno ozirala k njegovi mizi.

„Težave se grmadijo v geometričnem zaporedju, volja do boja in moč pa mi upadata.“ Zavedel se je, da bo moral napreči ves razum in da bo potreboval še srečo povrh, če ne bo hotel propasti.

Dobro, da jih je pričakoval in se pripravil. Medtem so se dogodki razvijali tako, kakor je predvideval. Na množično arelacijo organizacije odpora je takoj odgovoril VOS. Že naslednjo noč so prišli iskat dva njegova zapornika, moža in ženo. Čeprav je vedel, kaj ju bo doletelo, ju je prepustil usodi in žrtvoval za višje cilje. Konec koncev sta bila razkrita in zanj nepomembna. Naključje je hotelo, da se je položaj še bolj zamotal in zaostрил. Ko so vosovci prišli ponju, so postavili zasledu vrhu klanca. Nanjo je nalletel Dunajčan, policist, ki je šel vasovat k nekemu dekletu, pa so ga ubili... Zaradi streljanja pa sta se žena in mož uprla in nista hotela oditi s partizani. Zato so ju ustre-

lili kar v kuhinji. Vosovci so odpeljali tudi mlinarja, starca, ki je gorel od sovraštva do goščarjev in boljševikov. Vas je bila preplavljena s strahom in pričakovanjem novih dogodkov.

Zavoljo teh dogodkov je bilo ozračje v mestu silno napeto, tako kot si je želel major Wolf — povsem nasprotno, kot si je želela komisija. Vreme je bilo kot naročeno: dnevi topli, sončni, zgodnje sadije je dozorelo; voda je bila osvežujoča; gostom je bilo na voljo precej deklet iz rajha, ki so si zdravile razrahljane živce; brigade so pognali v gore. Tako je imela inšpekcija vse možnosti za nemoteno delo.

V takšnem vzdušju in s svežim uspehom se bo laže pogovarjal z inšpektorji, trda pa bo predla poveljniku, ki je bil rožnato opisal položaj v neposredni okolici mesta. Wolf se je tolažil tudi s tem, da prestrežeh lahko samo listi udarec, ki ga pričakuješ.

Po večerji so si možje obrisali masna usta in se osvežili z vinom. Potem so ga povabili k svoji mizi, kar ga je zelo presenetilo. Podpolkovnik Perst ga je predstavil. Spoštljivo se je priklonil in prisedel.

„Ne razumem vas, gospod major, zakaj vedno samevate v kotu, saj je človek družabno bitje. Menda vas ne natolcujejo, ko govore, da podcenjujete družbo kolegov?“ ga je zbodel Perst.

Wolf pa se ni dal izzvati. Z rahlim nasmeškom je odgovoril:

„Ljudje premalo mislijo, da bi znali ugotavljati vzroke najpreprostejših pojavov. Že od mladih let imam navado, da berem med jedjo in po njej. Ta slaba navada ima tudi dobro stran. Mimogrede se seznanim z vsemi najvažnejšimi vestmi. Bolan sem in ne morem delati, če ne preberem časopisa. Ne veste, kako imeniten uvodnik prinaša Völksche Beobachter,“ jim je hitel razlagati misli najnoveše linije. Inšpektorja sta začela kmalu zehati, podpolkovnik

pa je postal nestrpen, tako da je preusmeril pogovor na vojno politični položaj v pokrajini. Tudi tu je požel Wolf pozornost obeh inšpektorjev, ki sta tehtala vsako njegovo besedo.

Jedilnica se je praznila. Vsi štirje so natanko vedeli, da po tej poti tipanja ne bodo prišli daleč. Prišleca, utrujena od poti in nekoliko razočarana nad napetim vzdušjem, sta si želela postelje in miru. Sita nočnih letalskih alarmov in napetih zaslišanj v berlinski zaroti, sta upala, da bosta preživela nekaj mirnih noči in lepih dni v planinskem rajju. Dogovorili so se, da bosta naslednji dan seznanila poveljstvo z uradnim namenom obiska.

Poveljnik in Wolf sta ju pospremila v prvo nadstropje novega dela hotela, kjer sta dobila sobi. Spotoma je molčeči, bledikavi inšpektor, ki se ga je Wolf na videz skoraj bal, zaostal in povprašal majorja, kako je z ribami v jezeru. Mimogrede je zvedel, da sta si z generalom na roke. Wolf mu je zagotovil, da je prišel o pravem času in da je rib na pretek. Hipen žar v mrzlih inšpektorjevih očeh je Wolfu vtil nekaj poguma.

Iz hotela se je napotil naravnost v vilo, kjer je stanoval. Legel je, pa ni mogel zaspiti. Strmel je skozi okno v bledikavo noč in premišljal, čemu ga sumijo, da je agent kominterne. Prepričan je bil, da ga sumijo samo zato, da bi ga uničili. Res je zlorabljal službena pooblastila — toda kdo jih ne izrablja, če ima količjak možnosti? Sicer pa jih je zlorabljal v manjši meri kakor vsi drugi: samo takrat, kadar njegova korist ni bila v škodo skupnosti. Račune je končno vedno plačeval sovražnik. Šel je vase in skušal misliti skrajno kritično. Včasih, že zdavnaj, je bil v mladostni ihti in spričo piškavih ekonomskih razmer res rdeč. Toda vedno je ljubil Nemčijo.

(Dalje v prihodnji številki)

Cavstrijskem odgovoru in dobri volji

(Nadaljevanje z 2. strani)

manjšini na Koroškem bile zagotovljene pred podpisom te pogodbe. Vznemirljiv je način, kako avstrijska vlada utemeljuje svojo zavrnitev: kot korake, sprejete v korist manjšine, navaja ravno tista dva zakona iz leta 1959, ki sta vzela slovenski manjšini nekatere bistvene dotlej priznane pravice in ki sta povzročila ostre proteste manjšine in ponovne diplomatske intervencije Jugoslavije. To meče senco tudi na tiste pozitivne momente, ki jih omeinja avstrijska nota.

Jugoslovenska nota je opozorila, kako nezpolnjevanje obveznosti iz državne pogodbe pogojuje klimo skrajne netolerance, opozorila je na akcije šovinističnih in neonacističnih, nato, da niso usmerjene le proti slovenski manjšini, ampak tudi proti Jugoslaviji, ugotovila je »Kärntner Heimatdienst« kot organizatorja in tudi značaj njegovih ciljev, terjala je prepoved teh dejavnosti na temelju 5. odst. 7. člena in 9. člena državne pogodbe in ukrepe proti nacionalistični kampanji. Avstrijska vlada vse to zviška zavrača, slicujoč se na ustavne demokratske temeljne pravice in ne vidi nobenega razloga za prepoved. Zavrača Jugoslaviji pravico, da bi dogodke presojala z vidika avstrijskega pravnega reda in ustavnosti in da bi govorila o načinu ukrepanja avstrijskih organov. Prav posebej obžaluje poslušujočo obdolžitev avstrijskih državljanov šovinizma ali neonacizma. Za avstrijsko vlado vse to skupaj ni nič drugega kot začasne emocije; sredstvo, ki ga priporoča, pa je, da bi se čez te emocije zadržli v prihodnost.

Takšna zavrnitev ne zaznanja nič dobrega in je nesprejemljiva. Predvsem ne zaznanja nič dobrega Avstriji sami, kajti na stečaj odpira vrata dejavnostim, ki so v svojem bistvu usmerjene ravno proti tistemu pravnemu redu in ustavnosti, ki se nanju sklicuje avstrijska vlada. Te dejavnosti nasprotujejo temeljnemu smotrom državne pogodbe o neodvisni in demokratični Avstriji. Popolnoma jasno je, da je to pojav, ki zadeva interese tudi drugih podpisnic te pogodbe in še posebej Jugoslavije, ki hkrati v teh dejavnostih vidi poglavitni vzrok nedopustnega zavladačevanja manjšinsko zaščitnih določil in vir ogrožanja dobrih sosedskih in prijateljskih odnosov. Ničbe v Jugoslaviji ne posplošuje, ampak znamo dobro diferencirati in ravno zato pričakujemo, da bodo avstrijsko ljudstvo in njegovi zakoniti organi opravili s takimi prizadevanji. Slovenska manjšina na Koroškem ima v boju proti nacizmu toliko izkušenj, da se lahko zanesemo na njeno presojo, da gre za dejavnost, ki jo lahko označimo kot neonacistično in seveda tudi šovinistično. Avstrijska vlada bi ravnala modro, če bi tudi sama poslušala ta svarila. Zanesa naj se vsaj na izkušnost nekdanjega koroškega deželnega glavarja g. Ferdinanda Wedeniga, pod čigar predsedstvom je načelstvo Avstrijske lige za človekove pravice že 13. oktobra 1972 "energično protestiralo proti nerazumljivi pasivnosti zvezne varnostne eksekutive nasproti terorju nemško nacionalnih krogov na Koroškem, ki kaže izrecno fašistične poteze". Taisti krogi na Koroškem pod vodstvom „Heimatdiensta“ zdaj vodijo z zelo dvomljivimi metodami kampanjo zbiranja podpisov za izvedbo „ugotavljanja manjšine“, in to pod absurdnim geslom, da je treba na Koroškem odstraniti nevarno situacijo, ki so jo sami ustvarili. Jugoslovanska nota je jasno poudarila, da temelji 7. čl. avstrijske državne pogodbe na teritorialnem načelu in da ugotavljanje manjšine nasprotuje pogodbi. Kako se ne moti tudi o splošnem protidemokratskem značaju nosilcev te protislovenske in protijugoslovanske akcije, zgovorno potrjuje izjava samega kanclerja dr. Kreiskega ob zbiranju podpisov „Saj to je najčistejše hitlerjevsko glasovanje... Začetek je vselej takšen: Najprej nočejo Slovencev, potem so proti tujim delavcem in ne nadoma se začne spet proti Židom“. (Die Presse, 4.15. november 1972).

14. november 1942).
Zavrnitve avstrijske vlade tudi ni mogoče sprejeti, ker so tu jasna določila avstrijske državne pogodbe, s katerimi avstrijski pravni red ne more biti v nasprotju. In to tudi ni. O 5. odst. 7. čl. na temelju katerega terja Jugoslavija prepoved dejavnosti protislovenskih organizacij, piše znani profesor Felix Ermacora: »Določilo 5. odst. 7. čl. ima vsebino društvenega prava in pomeni dopolnitev (avstrijskega) zakona o društvih iz leta 1951. Z njim so dopolnjena tista določila zakona o društvih, ki obravnavajo razloge za nedovolitev ali prepoved društva. To določilo državne pogodbe ne potrebuje po svojem besedilu nobene podrobnejše izvedbe, da bi bilo izvedljivo. Vsekakor pa ni bilo treba z usmerjevalno interpretacijo najprej obseči njegovo polno vse-

bino (Zbornik „Österreich. Die Zweite Republik“, 2. knj., str. 106). Enako nedopustno bi bilo kako nasprotje med avstrijskim pravom in 9. čl. državne pogodbe.

V dokaj nediplomatskem jeziku zavrača avstrijska vlada ugotovitev jugoslovanske note, da v Avstriji ni bilo dobre volje, da bi tam enako obravnavali slovensko in hrvaško manjšino, tako kot so se hkrati živo zavzemali za zaščito svoje manjšine na Južnem Tirolskem. To ugotovitev označuje avstrijska nota kot podtakljanje ("Unterstellung"), hkrati pa se skrbno ogne omembi primerjave z Južno Tirolsko.

no bigne omeniti primerjave z južno Afriko. A vprašanje dobre volje je konec koncev ključno in odločilno. Tudi pomanjkljiva zakonska določila je mogoče izvajati tako, da manjšini koristijo, najboljše zakone je mogoče v izvajanju razvrednotiti. Znameniti 19. čl. »decembrskih ustavnih zakonov« iz leta 1867 o enakopravnosti narodov avstrijskega cesarstva, ki je svojas vzbujal veliko upov, je bil izvajan tako, da je pripeljal do poloma. So države, ki zadovoljivo urejajo vprašanja narodnosti, čeprav ni pogodbenih obveznosti, ki bi jim to nalagale. Dobra volja v politiki kake države seveda ni stvar značaja ali čustva, ampak predvsem stvar razuma in zgodovinsko pravilne presoje resničnih interesov njenih državljanov. Dobre volje od zunaj vsiliti ni mogoče. Gotovo pa je mogoče od zunaj presoditi, ali obstaja.

Za presojo, ali obstaja dobra volja Avstrije pri obravnavanju manjšinskega vprašanja, imamo glede Koroške dve temeljni merili: Ali izhaja manjšinska politika od načelnega priznanja etnične celovitosti prebivalstva slovenskega jezika? Ali izhaja manjšinska politika od hotenja, da trajno utrdi manjšinske pravice tega prebivalstva na dejansko znanem ozemlju, kjer to prebivalstvo avtohtono biva samo ali mešano s prebivalstvom nemškega jezika? Ti dve merili izvirata iz koroške zgodovinske izkušnje, ki pravi, da so slovenski manjšini nasprotno, k njeni likvidaciji usmerjene sile ves čas postavljale znanikanje obeh izhodišč v središče svoje akcije. Dokumentacija,

Zvezno ministrstvo za zunanje zadeve republike Avstrije si šteje v čast, da lahko veleposlaništvo Socialistične federativne republike Jugoslavije zaprosi, naj vladi SFRJ v zvezi z noto zveznega sekretariata za zunanje zadeve SFRJ z dne 6. novembra 1972, št. 38051, sporoči naslednje:

Avstrijsko zunanjo politiko usmerjajo temeljni interesi in trdna odločnost, da bi odnose z vsem sosednimi državami opirala na kar se da dobro in kar se da trajno medsebojno razumevanje in obostrostransko sodelovanje. Še zlasti velja to za razmerje do Socialistične federativne republike Jugoslavije. Avstrijska zunanja politika se ravna po tako zastavljenem cilju ne samo zaradi avstrijske ali jugoslovanske, temveč zaradi vseevropske koristi.

Nadalje je cilj politike avstrijske zvezne vlade, da znotraj republike Avstrije življenjske in razvojne možnosti vseh državljanov, ne glede na to, ali pripadajo nemško govoreči večini ali etnični manjšini, tako oblikuje, da se vsi državljani v republiki Avstriji do največje mogoče mere počutijo kakor doma. Zvezna vlada se pri tem zaveda, da je prav manjšinam zaradi njihovega manjšinskega položaja politično občasno potrebna posebna podpora vlade za njihov kulturni, etnični in gospodarski razvoj in enakovredno udeležbo v stalnem družbenem razvoju večinskega naroda, ki presega enakopravnost državljanov. Vlada tudi meni, da bi bilo treba razmerje med manjšino in vlado pretehtati v neposrednem stiku med izbranimi predstavniki manjšine in organi zveze ali ustreznih zveznih dežel ter da bi v tem okviru morali iskati tudi rešitev za odprta vprašanja. Avstrijska zvezna vlada je zategadelj s sklepom z dne 19. decembra lanskega leta z odobranjem sprejela na znanje ustanovitve reprezentativ-

ki takšno izkušnjo dokazuje, je neizčrpna. Delitev ljudi slovenskega jezika v „domovini zveste Windische“ in „nacionalne Slovence“ in pa zavračanje teritorialnega načela, to sta akciovna politike germanizacije na Koroškem. Obe merili je uporabila tudi jugoslovanska no-

In nota avstrijske vlade? Trdi, da pripadniki slovenske manjšine prebivajo zelo raztreseno („sehr zerstreut“), kar pomeni, da ni strnjenegega ozemlja s prebivalstvom slov. oz. slov. in nem. jezika. Vsakemu poznavalcu je jasno, da mora avstrijska vlada kaj takega trditi edinole v primeru, če sprejema kot izhodišče politično cepitev slovenskega jezika na dva, na slovenski in na „windisch“, in če slednjega od manjšine odšteje. Znano je, da so uradna ljudska štetja v drugi avstrijski republiki zavrgla ustaljeno načelo statistike v avstrijski monarhiji in v prvi avstrijski republiki, ki je slovenski jezik s tem imenom („Slo-wenisch“) priznava kot enoten in nedeljiv (to je bila ena redkih trajnih pridobitev revolucije leta 1848) in da je prevzela metodo štetja, ki jo je izumil nacistični režim leta 1939 pri štetju na Koroškem, t. j. zapisovanje poleg doslej edinih dveh v deželi običajnih jezikov, nemškega in slovenskega, še jezik „windisch“. Razume se, da te metode nacisti niso izumili v korist slovenske manjšine, tudi ne tistih, ki so jih prekrstili za „Windische“.

Politična delitev etnično, jezikovno enotnega prebivalstva na dve skupini z različnimi imeni ni samo znanstveno nevzdržna, ampak tudi politično kočljiva, in to za sam večinski narod. Ni naključje, da avstrijska nota govori o „nemško govoreči večini“ (deutschsprachige Mehrheit), da te večine ne definira nacionalno ampak samo po jeziku. Pisec note se namreč zaveda, da je ta večina danes po narodni zavešti razdvojena: eni se štejejo za pripadnike avstrijskega, drugi za pripadnike nemškega naroda. Res pa vsi govorijo nemški jezik in zato avstrijska nota piše o etnično opredeljeni „nemško govoreči“, ne pa o narodno politično opredeljeni „avstrijski“ ali „nemški ve-

ne komisije izvedencev pod predsedstvom zveznega kanclerja.

Komisija bo strokovno pretehtala vprašanja, ki izvirajo iz 3. odstavka 7. člena avstrijske državnih pogodb, in bo kmalu začela delati. Iz istih razlogov je zvezni kancler, ravnanje se po že daljši praksi, 6. aprila lani izčrpno razpravljal s predstavniki slovenske manjšine, 27. oktobra lani z župani gradiščanskih občin in 2. novembra lani z župani južne Koroške; takšni pogovori se bodo še

Avstrijski

na jugoslov

nadaljevali. Avstrijska zvezna vlada zelo obžaluje, da je — delno zaradi note zveznega sekretariata za zunanje zadeve z dne 6. novembra lanskega leta, še bolj pa zaradi izjav, ki so jih nato izrekli odgovorne osebnosti SFRJ — nastal zmoten vtis, da sta bili slovenska in hrvaška manjšina v Avstriji doslej v celoti ali v veliki meri prikrajšani za pravice, ki jima pripadajo. Ne da bi želela podobno naštevati vseh v prejšnjih letih sprejetih korakov, ki so bili v korist manjšin v Avstriji, želi avstrijska zvezna vlada za primer navesti, da je bila že leta 1957 ustanovljena slovenska gimnazija v Celovcu in da se ta gimnazija zdaj dograjuje z vlaganjem znatnih sredstev, opozarja pa tudi na velikodušno zasnovani manjšinski šolski zakon iz leta 1959, ki je v veljavi v zelo širokem krogu dvojezičnih obveznih šol, in na istega leta sprejeti zakon o uporabi slovenskega jezika na sodiščih. Nadalje opozarja na podporo in finančno pomoč, ki jo že leta daje številnim organizacijam in združenjem manjšin v korist ohranje-

vanja etnične samosvojesti. Pri tem niti ni treba poudarjati, da ima manjšina v Avstriji v popolni enakopravnosti z drugimi državljani po ustavi zakonsko zagotovljene pravice, zlasti še svobodo tiska, združevanja in zbiranja.

V skupnem sporočilu o uradnem obisku predsednika SFRJ Josipa Broza Tita v Avstriji leta 1967 sta zaradi tega »obe strani izrazili zadovoljstvo zaradi nadaljnega napredka pri uveljavljanju pravic slovenske in hrvaške

i odgovor

manjšine v Avstriji, ki — kakor se je pokazalo v prejšnjih letih — vse bolj opravljata povezovalno funkcijo med sosednjima državama“. Torej je očitanje vlade SFRJ, izraženo v noti z dne 6. novembra lanskega leta, češ da Avstriji pri obravnavanju manjšinskih problemov „manjka dobre volje“, brez stvarne podlage.

Zakon o postavljanju dvojezičnih krajevnih oznak in napisov na ozemlju Koroške s slovenskim ali mešanim prevladstvom, ki ga je avstrijski parlament sprejel julija lani, se opira na prizadevanja avstrijske zvezne vlade, da bi v korist zelo raztreseno naseljenih pripadnikov slovenske manjšine sprejela praktično rešitev na podlagi kar najbolj objektivnih meril in v zvezi z nekim še odprtim vprašanjem določil v noti navedenega 7. člena avstrijske državne pogodbe.

Samo po sebi je razumljivo, da avstrijska zvezna vlada ob vsem spoštovanju ustavno in pravno zagamčenih temeljnih demokratičnih pravic v skladu z avstrijsko prav-

čini. To bi namreč utegnilo biti nevarno. Če bi pri uradnem ljudskem štetju postavili vprašanje o narodnostni pripadnosti (izbiro med „Deutsch“ ali „Österreichisch“), bi se utegnili pokazati obsurdni položaj, ko bi tudi „Avstrijci“ v Avstriji bili „zelo raztreseno“ naseljeni (v neki anketi leta 1965 je le 48 odstotkov anketirancev odgovorilo, da so Avstrijci poseben narod. Prim. E. J. Görlich, F. Romanik, *Geschichte Österreichs*, str. 586). V deželi, kjer je nemška jezikovna večina sama v svoji narodnostni usmeritvi tako različna, da se temu vprašanju zavestno izogiba, se vlada ne pomišlja vsiljevati slovenski jezikovni manjšini politično razcepljanje na „nacionalne“ Slovence in „domovini zveste“ „Windische“, ne pomišlja se to jemati kot izboljšice ukrepov v zvezi z manjšino. Dokaz dobre volje?

Austrijska nota predlaga dvostranske stike in reševanje spornih vprašanj v mejah resolucije OZN o pravih koeksistence in ne-
mešavanja. O prvem bo odločilo zunanja po-
litika SR Slovenije in SFR Jugoslavije. O dru-
gem bi se dalo pripomniti, da ta resolucija
prav izrecno govori o dolžnosti držav, da z
dobro voljo izpolnjujejo obveznosti, sprejete v
mednarodnih pogodbah.

Leta 1907 je Ivan Cankar kot socialno demokratični kandidat za dunajski državni zbor dejal, sklicujoč se na brnski program socialne demokracije, da bi izročil usodo slovenske narodnosti in kulture rajši nemško avstrijskemu socialistu Pernsterstorferju kot slovenskemu klerikalcu Šušteršiču. Tedanji svet je bil drugačen kot je današnji, tudi za Slovence in Avstrije. Velja pa že vedno logika boja, po kateri morajo nosilci družbenega in mednarodnega napredka svoj boj voditi na vsej črti in da ga lahko izgube tudi s popuščanjem na takem »obrobjem« področju, kot je varovanje pravic in bostaja narodnostnih manjšin.

Janko Pleterški
(Delo, Ljubljana)

no ureditvijo ne vidi nikakršnega razloga za prepoved organizacij ki jih je omenila vlada SFRJ. Iz ključna stvar pristojnih avstrijskih oblasti je, da ugotovijo, ali dogodki v Avstriji po avstrijski pravni ureditvi pomenijo »protiustavne akcije« ali ne in na kakšen način morajo posredovati avstrijski organi. Zvezna vlada tudi obžaluje, da je jugoslovanska stran v neki uradni noti avstrijske državljanke posplošno obtožila zaradi šovinizma ali neonacizma. Zvezna vlada sodi, da je bistveno potrebno prek trenutnih čustev usmeriti pogled v prihodnost.

V zvezi s tem zvezna vlada zelo ceni, da sta tudi v noti zveznega sekretariata za zunanje zadeve SFRJ z dne 6. novembra 1972 prišla do izraza interes in želja jugoslovanske vlade, da bi se dobri sosedski in prijateljski stiki z Avstrijo še naprej razvijali. Isti interes in isto željo ima, kakor je zapisano že v začetku te note, tudi avstrijska zvezna vlada.

Glede na sedanje splošno ozračje popuščanja napetosti v Evropi si zvezna vlada težko predstavlja, da ne bi bilo mogoče priti do zadovoljive rešitve z vzajemnimi, med sosednima državama običajnimi stiki, ter rešiti bodisi vprašanje, ki je predmet note z dne 6. novembra 1972, samo po sebi ali skupaj z drugimi vprašanji, ki se nanašajo na sosedske stike med republiko Avstrijo in Socialistično federativno republiko Jugoslavijo. Avstrijska zvezna vlada se bo pri tem ravnala po principih, izraženih v deklaraciji generalne skupščine OZN z dne 24. oktobra 1970, nanašajočih se na načela mednarodnega prava glede prijateljskih vezi in sodelovanja med državami v skladu z določili OZN.

Zvezno ministrstvo za zunanje zadeve tudi ob tej priložnosti izraža veleposlaništvu SFRJ svoje posebno spoštovanje.

Avstrijski odgovor

na jugoslovansko noto

nadaljevali. Avstrijska zvezna vlada zelo obžaluje, da je — delno zaradi note zveznega sekretariata za zunanje zadeve z dne 6. novembra lanskega leta, še bolj pa zaradi izjav, ki so jih nato izrekli odgovorne osebnosti SFRJ — nastal zmoten vtis, da sta bili slovenska in hrvaška manjšina v Avstriji doslej v celoti ali v veliki meri prikrajšani za pravice, ki jima pripadajo. Ne da bi želela podobno naštevati vseh v prejšnjih letih sprejetih korakov, ki so bili v korist manjšin v Avstriji, želi avstrijska zvezna vlada za primer navesti, da je bila že leta 1957 ustanovljena slovenska gimnazija v Celovcu in da se ta gimnazija zdaj dograjuje z vlaganjem znatnih sredstev, opozarja pa tudi na velikodušno zasnovani manjšinski šolski zakon iz leta 1959, ki je v veljavi v zelo širokem krogu dvojezičnih obveznih šol, in na istega leta sprejeti zakon o uporabi slovenskega jezika na sodiščih. Nadalje opozarja na podporo in finančno pomoč, ki jo že leta daje številnim organizacijam in združenjem manjšin v korist ohranje-

10. MEDNARODNO MLADINSKO SKAKANJE V ZAHOMCU

Preteklo nedeljo je ŠD Zahome priredilo 10. mednarodno mladinsko smučarsko skakanje, katerega se je udeležilo 66 tekmovalcev iz Koroške in Slovenije. Skupni zmagovalac je postal Zahomečan Seppi Gratzner s skokoma 33 m in 32,5 m in s skupno oceno 217 točk.

Pri mlajših mladincih je zmagal Michael Gfrerer (Beljak, 29/30 m, 180 točk) pred Rudijem Plattnerjem (Feldkirchen, 28,5/27,5 m, 171,3) in Sigijem Willmannom

Športni vestnik

(ŠD Zahome, 27,5/27 m, 168,2). Skupino starejših mladincev je vodil od vsega začetka Zahomečan Seppi Gratzner, drugo mesto je zasedel Marko Brenkuš (Triglav Kranj, 30/30,5 m, 187,5) pred Matevžom Podobnikom (Triglav Kranj, 131,3 točk).

V skupini mlajših šolarjev je zmagal Miran Tepeš (Ilirija Ljubljana, 23,5/23 m, 135 točk) pred Heinzom Kochom (Beljak, 24/24 m, 131,1) in Sigijem Godcem (ŠD Zahome, 22/22,5 m, 120,2).

Pri starejših šolarjih je prvo mesto zasedel Fred Grojer (Beljak, 29/29 m, 183,1), drugi je postal Zdravko Bogataj (Gorenja vas, 29/29 m, 180,1), pred Jožetom Beričem (Ilirija Ljubljana, 28/27,5 m, 167,6).

Zahomeški skakalci se uspešno uveljavljajo tudi na tekmovalnih v inozemstvu. Iz Planice nam poročajo, da je Hanzi Milonig s skoki 88 m, 80 m, 88 m "skočil" med elito najboljših skakalcev iz Jugoslavije Norveške, Italije in Avstrije ter zasedel izvrstno 8. mesto. Schnabl je tekmoval na švicarski skakalni turneji, vendar o njem nimamo podatkov. Ta teden bodo skakalci ŠD Zahome odpotovali na turnejo po Češkoslovaški.

KAC — ATSE Gradec 6:2 (2:1, 1:0, 3:1)

Po 21. kolu hokejskega prvenstva je ločilo le razmerje zadetkov prvo in drugo uvrščenega na lestvici, dva kola kasneje pa celovski mojster KAC že vodi z naskokom 3 točk. Najprej je najhujši tekmelec ATSE iz Gradca oddal na domačem igrišču novincu HC Salzburg točko (3:3), potem pa se je v derbiju pomeril z mojimstvom v Celovcu. Derbi je spominjal na tekme iz evropskega pokala, vstopnice so bile teden pred tekmo razprodane. Pa tudi hokejisti KAC so se v tork zvečer spomnili podvigov slavne preteklosti. Prvi gol je sicer uspel gostom, v protinapadu pa je izenačil Boullianne. Sledil je naval napadov, najlepšega pa je zaključil Dreier z zadetkom. V drugi tretjini je mojster nekoliko popustil, pritiskali so gostje, vendar je KAC le uspel doseči tretji zadetek (Gasser). Zadnja tretjina je bila podobna prvi. Natančne podaje, neumorljiva borbenost vseh akterjev in dosti golov. Gole sta dosegla Ziplakov (2) in mladi Kackl.

Prvenstvo še ni popolnoma odločeno. KAC ima za nasprotnike še HC Salzburg, WEV in IEV.

PRVIČ OKOLI EVROPSKEGA PARKA

V nedeljo je KLC (Celovski lahkoatletski klub) bil organizator prvega teka okoli Evropskega parka v Celovcu. Tekaki so morali preteči po cesti 10 oziroma 15 km dolgo progo. Premiera cestnega teka je bila uspešna: prijavilo se je 55 atletov iz Jugoslavije in Avstrije.

Pri moških se domačini niso mogli uveljaviti, tako da je zmaga šla v sosednjo Slovenijo. Zmagal je Milan Kotnik iz Maribora, ki je rabil za progo nekaj čez uro. Tudi drugo mesto je dobil Slovenec, in sicer Stanko Koselj iz Velenja. Najboljši Celovčan je bil Wienfried Kenda (KLC) na 12. mestu.

V izvrstnem stanju je bila avstrijska prvakinja Angelika Schrott, ki je z zmago nekoliko ublažila poraz moških KLC. Mladinska teka po cesti sta dobila Gerhard Dörfler iz Feldkirchna in Sonja Termouth od KLC.

TRI ZLATE ZA AVSTRIJO

V Brixenu na Južnem Tirolskem, kjer je bilo evropsko prvenstvo v kegljanju na ledu, je Avstrija osvojila tri zlata odličja. Avstrijski zastopniki so osvojili naslove evropskih prvakov v vseh treh disciplinah: v moštvem in v ciljskem kegljanju ter v kegljanju v daljavo.

23. evropsko prvenstvo v kegljanju na ledu so morali organizatorji zaradi vremenskih težav premestiti v dvorano v Bozenu, za kegljanje v daljavo pa je nudilo Varnerško jezero dosti ledu. Evropskemu prvaku

Za varnost na šolski poti

Na poti v šolo se letno smrtno ponesreči okoli 200 otrok. To je bil tudi povod, da sta ustanova "Kuratorij za varnost v prometu" in največje avtoprodajno podjetje za VW-avtomobile v Solnogradu ustanovila posebno akcijo "Šolski avtobus" ter k so delovanju pritegnila še kreditni zavod Österreichische Sparkasse. Zaradi pomanjkanja denarnih sredstev si šibkejša občine niso mogle nabaviti lastnih prevoznih sredstev, da bi prevajale otroke v šolo, tako morajo otroci peš v šolo in domov in ravno ta pešhoja jim je usodna, da vedno spet pride do smrtnih žrtev.

Občinam, ki so v denarnih težkočah, je za akcijo "Šolski avtobus" na razpolago 100 VW-busov. Stroške teh vozil za šolarje nosijo razne državne ustanove, zlasti pa podporniki, ki lahko kupijo gradbene kamne (Bausteine), ki stanejo po 5000 šilingov. Z nakupom teh gradbenih kamnov si lahko zagotovijo na šolskih avtomobilih prostor za reklamo, kajti vsako vozilo ima prostora za šest reklamnih napisov.

Za pospeševanje te akcije je avstrijska VW-organizacija kupila 400 gradbenih kamnov, torej za 2 milijona šilingov.

V okviru tako imenovane Leasing-pogodbe majo občine daljnosežne ugodnosti, saj bodo morale plačati edinele stroške za bencin in vozniaka; v gotovih primerih pa bodo podporniki verjetno krili tudi te stroške.

Občine, ki se zanimajo za to akcijo, naj se obrnejo na Kuratorium für Verkehr, 1031 Wien, Ötzelgasse 3. VW-prodajalci oziroma zastopniki priskrbijo avto in podporniki, ki vplačujejo odgovarjajočo vsoto pri hranilnici.

Te akcije se poleg občin lahko poslužujejo tudi druga podjetja. Kuratorij za varnost v prometu in VW-podjetje v Solnogradu sta prepričana, da sta le nekaj doprinesla k večji varnosti v prometu, zlasti pa, da se bo zmanjšala žalostna številka smrtnih otrok — šolarjev.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila: 5.00 — 6.30 — 8.00 — 10.00 — 13.00 17.00 — 19.00 — 20.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.05 Ljudske vize — 5.30 Kmetijska oddaja — 5.33 Ljudske vize — 5.40 Jutranja opažanja — 5.43 Pisane jutranje melodije — 6.00 Jutranja gimnastika — 6.35 Glasba in dobri nasveti — 6.45 Deželni razgled — 7.00 Glasbeni mozaik — 7.45 Lokalna poročila — 8.05 Godba na pihala — 8.15 Oddaja za ženo — 9.00 Za prijatelje stare glasbe — 10.05 Operetni koncert — 11.25 Oddaja za podeželje — 11.45 Za avtomobiliste — 13.05 Deželni razgledi — 13.30 Glasba po kosilu — 13.45 Slovenska oddaja — 15.30 še vedno priljubljeno — 16.15 Zenska oddaja — 18.10 Odmev časa — 18.40 šport — 18.45 Note in beležke — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda — 19.05 Zabeležite si — 19.35 Melodija in ritem — 20.05 Deželna poročila — 22.10 šport iz vsega sveta.

SOBOTA, 27. 1.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.55 Glasbeni mozaik — 7.55 Naš hišni vrt — 8.50 Družinski obzornik — 10.00 V žarišču — 10.45 Naša lepa domovina — 13.45 Voščila — 15.30 Koncert godb na pihala — 18.00 Deželni razgledi — 18.35 Mala solistična parada — 19.05 Koračnice — 19.50 Note in beležke — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 28. 1.: 6.10 Igra na orgle — 6.35 Koračnice — 7.45 Veseli godci — 8.15 Kaj je novega? — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.05 Za avtomobiliste — 13.45 Iz domovine — 14.30 Voščila — 17.05 Ljudski koncert — 18.00 Mali večerni koncert — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Deželni razgledi — 20.10 Avstrijska rallye — 21.15 Zadnja postaja Dunaj.

PONEDELJEK, 29. 1.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 13.30 Na obisku pri koroških godbah na pihala — 15.00 Komorna glasba — 16.30 Za otroke — 17.56 Oddaja kmetijske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 Zabavna glasba — 19.50 Note in beležke — 20.10 Zveneti operetni vodič — 21.00 Sprememba gospodarske strukture na štajerskem — 21.30 Iz avstrijskega glasbenega ustvarjanja.

TOREK, 30. 1.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 13.30 In kaj menite vi? — 16.30 Za otroke — 17.10 Ne zaničujte mi mojstrov — 17.56 Oddaja sindikalne zveze — 18.00 Deželni razgledi — 19.50 Note in beležke — 20.10 Zveneca alpska dežela — 21.20 Ljudstvo in domovina.

SREDA, 31. 1.: 5.45 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 13.30 Zborovska glasba — 14.30 Srečanje — 17.10 V dunajski kavarni — 17.56 Oddaja združenja industrialcev — 18.00 Deželni razgledi — 19.35 Za prijatelja planin — 19.50 Note in beležke — 20.10 "Milijonarjeva daga" — 21.10 Zabavna glasba — 21.30 Zvezne dežele poročajo: štajerska.

ČETRTEK, 1. 2.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 13.30 Zabeleženo na koroških cestah — 15.00 Zborovska glasba — 16.30 Za otroke — 17.10 Operetna oddaja — 17.56 Oddaja zbornice

iz leta 1969 in 1970 Izidorju Griesnerju iz Fuschu je uspelo na Varnerskem jezeru zakotaliti valj najdlje (139,42 m). V kegljanju na cilj je bil najnatančnejši August Gierlinger iz Auerberga. Tretjo zlato kolajno pa je za Avstrijo osvojilo moštvo SSK Salzburg, ki je postalo tretjič evropski prvak.

7. SANKARSKKE TEKME

V nedeljo 28. januarja bodo v Železni Kapli tradicionalne sankarske tekme, ki jih organizira SPD "Zarja". Priljubljene sankarske tekme so letos že 7. po vrsti. Prijave za nedeljsko tekmovaljevo sprejemajo organizatorji do nedelje do 11. ure pri cilju, ki bo pri Hudopisku.

Tischler und Maschinarbeiter (selbständige Kräfte)

zu besten Bedingungen gesucht.
Leistungsprämien, freies Quartier,
bei Eignung Wohnungsbeistellung
möglich.

SCHOBER — Fensterbau — Wels,
Aschert 73
Tel. 0 72 42/5261

SOBOTA, 27. 1.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Godala v ritmu — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.40 Pojo naši operni pevci — 17.10 Z zabavnim ansambлом RTV Beograd — 17.20 Gremo v kino — 18.15 Dobimo se ob isti uri — 19.15 Z ansambлом bratov Avsenik — 20.00 Miliklin Univerziteti Jazz Lab Band — 21.15 Za prijetno razvedrilo — 21.30 Zabavna radijska igra — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 28. 1.: 6.00 Dobro jutro — 6.50 Danes za vse — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Radijska igra za mladino — 9.05 Koncert iz naših krajev — 10.05 še pomnite, tovariši — 10.25 Pesmi borbe in dela — 10.45 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 13.30 Nedeljska reportaža — 13.50 Z domačimi ansambli — 15.05 Nedeljska športna popoldne — 17.52 Zabavni zvoki iz studia 14 — 18.00 Letite z nami — 19.50 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Zaplešite z nami — 23.15 Jazz za vse.

PONEDELJEK, 29. 1.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Z velikimi orkestri — 12.40 S tujimi pihalnimi godbami — 14.10 Amaterski pevski zbori pojo — 14.30 Voščila — 16.00 Vrtljak — 17.10 Ponedeljkova glasbena popoldne — 18.15 Z jugoslovanskimi pevci zabavne glasbe — 19.15 Z ansambлом Valterja Skoka — 20.00 Ti in opera — 22.15 Za ljubitelje jazz — 23.15 Popevke se vrstijo.

TOREK, 30. 1.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Šolska oddaja — 9.35 Slovenske narodne — 12.40 Z domačimi ansambli — 14.10 Glasbena tribuna mladim — 15.40 Od melodije do melodije z orkestrom Carmen Dragon — 17.10 Popoldanski simfonični koncert — 18.15 V tork nasvidenjel — 19.15 S triom Vitala Ahačiča — 20.00 Prodajalna melodij — 20.30 Velika puntirja, radijska igra — 21.33 Majhen koncert lahke glasbe — 22.45 Popevke se vrstijo — 23.15 Pri skladatelju Jakobu Ježu.

SREDA, 31. 1.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Navadni pogovori — 9.25 Iz glasbenih šol — 12.40 Od vasi do vasi — 14.30 Voščila — 17.10 Naša glasbena galerija — 18.15 Glasbene vinjete — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 21.40 Lepe melodije — 22.15 S festivalov jazz — 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

ČETRTEK, 1. 2.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Šolska oddaja — 9.35 Poje oktet Gallus — 12.40 Igrajo pihalne godbe — 14.10 Mladina poje — 15.40 V domačem tonu — 17.10 Koncert po željah poslušalcev — 8.15 Zvoki z orkestrom Ray Martin — 19.15 Z ansambлом Mojmirja Sepeta — 20.00 Četrtno večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Večer s slovenskim pisateljem Dominikom Smoletom — 22.15 Paleta popevk in plesnih ritmov — 23.15 Novejša koncertna glasba francoskih skladateljev.

PETEK, 2. 2.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Šolska oddaja — 9.35 Koncert za mlade poslušalce — 12.40 Z domačimi ansambli — 14.30 Voščila — 16.00 Vrtljak — 17.10 Operni koncert — 18.50 Ogledalo našega časa — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Tekmovalje amaterskih pevskih zborov — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.15 Jazz pred polnočjo.

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 27. 1.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 28. 1.: 7.10 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 29. 1.: 13.45 Informacije — Ljudske pesmi — Iz ljudstva za ljudstvo.

TOREK, 30. 1.: 9.30 Za dobro voljo — 13.45 Informacije — Šport — Iz popotne torbe.

SREDA, 31. 1.: 13.45 Informacije — Paper in sol.

ČETRTEK, 1. 2.: 13.45 Informacije — Koroški kulturni pregled — Cerkev in svet.

PETEK, 2. 2.: 13.45 Informacije — Razvoj slovenske glasbe.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30 — 5.00 — 7.00 — 8.00 — 9.00 — 11.00 — 12.00 — 13.00 — 14.00 — 17.00 — 18.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 4.30 Dobro jutro — 5.30 Danes za vas — 5.45 Informativna oddaja — 6.00 Jutranja kronika — 6.30 Informativna oddaja — 7.25 Pregled sporeda — 7.45 Informativna oddaja — 10.00 Danes popoldne — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Dogodki in odmevi — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.00 Lahko noč otroci — 19.10 Obvestila — 19.30 Radijski dnevnik — 23.05 Literarni nokturno.

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 27. 1.: 12.55 Mednarodne smučarske tekme — 15.15 Hišni koncert — 16.15 Za otroke — 18.10 Smučarska gimnastika — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Novo v kulturi — 18.35 Dober večer v soboto želi Heinz Conrad — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 šport — 20.15 Podeželska komedija — 21.50 šport — 22.20 Čas v sliki — 22.25 Kriminalni film.

NEDELJA, 28. 1.: 10.25 Mednarodne smučarske tekme — 16.30 Otroška oddaja — 17.30 Svet znamke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Brat kot ti — 18.30 Skrivnosti morja — 19.30 Čas v sliki — 19.40 šport — 20.15 "Ivanov", drama A. Čehova — 22.00 šport in čas v sliki.

PONEDELJEK, 29. 1.: 18.00 Telešport — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Stan Laurel in Oliver Hardy — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 šport — 20.15 Vaš nastop prosim — 20.05 Stalingrad, 30 let kasneje — 22.20 Čas v sliki.

TOREK, 30. 1.: 18.00 Angleščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Živalski raji — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 šport — 20.15 Vaš nastop prosim — 20.05 Stalingrad, 30 let kasneje — 22.20 Čas v sliki.

SREDA, 31. 1.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Mali Bobež v mestu — 12.30 Telešport — 18.30 Tri deklice in trije dečki — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 šport — 20.15 "Cvetovi družbe", komedija — 22.05 Čas v sliki.

PETEK, 2. 2.: 9.55 Mednarodne smučarske tekme — 11.30 Pekel tisoč mučnikov — 12.55 Mednarodne smučarske tekme — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Otčarjiva Jeannie — 18.55 Oddaja združenja industrialcev — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 šport — 20.15 Komisar — 21.20 ORF razgovori — 22.30 Čas v sliki — 22.35 Erotika, težavna ljubezen.

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 27. 1.: 14.30 Saga o Forsythu — 15.20 Evropsko prvenstvo v drsanju — 18.30 Bos v parku — 18.55 Glasbena poročila — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Allez France — 21.35 Čas v sliki.

NEDELJA, 28. 1.: 15.15 Evropsko prvenstvo v drsanju — 18.00 Tedenski obzornik — 18.30 Prerezi — 19.30 Čas v sliki — 19.40 Novo v kulturi — 20.10 Vzgoja — 20.15 Tarzan, opičji človek — 21.15 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 29. 1.: 18.30 Šolska oddaja — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Pogovor — 21.15 Montreux 72 — 21.40 Teleprejze.

TOREK, 30. 1.: 18.30 Šolska oddaja — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Pesem iz Avstrije — 21.00 Človek z drugim obrazom — 22.30 Teleprejze.

SREDA, 1. 2.: 18.30 Šolska oddaja — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Miza in postelj — 21.50 Teleprejze.

ČETRTEK, 1. 2.: 18.30 Šolska oddaja — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Svet in znanost — 21.05 UFO — 21.55 Teleprejze.

PETEK, 2. 2.: 18.30 Šolska oddaja — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Za konec tedna — 20.06 šport — 20.15 "Nippon Monogari" — 22.35 Teleprejze.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 18 tel. 32-5-50 — Tiska: Založništvo in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.